

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2017

Sabina Fialová

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra liturgické teologie

Obor: Teologické nauky

Sabina Fialová

Příprava na svátost manželství

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Ing. Pavel Kopeček, Th. D.

2017

Prohlášení

Čestně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jsem jen uvedené prameny literatury.

V Olomouci dne 6. 4. 2017

Sabina Fialová

Poděkování

Děkuji P. Ing. Pavlu Kopečkovi, Th. D. za veškerou pomoc, trpělivost a laskavé vedení této práce. Dále bych chtěla poděkovat svým blízkým - mé rodině za podporu, přátelům za modlitby, panu faráři Mgr. Peterovi Majdovi za poskytnutí literatury a největší dík bych chtěla věnovat npor. Ing. Bc. Pavlovi Tuhému za obrovskou oporu a podporu nejen při mém studiu.

Obsah

1. Úvod	6
2. Historický pohled uzavírání manželství	8
2.1. První zmínky o manželství.....	8
2.2. Manželství v Novém Zákoně	11
2.3. Aktuální pohled	12
3. Svatební obřady a liturgická reforma po II. vatikánském koncilu	13
3.1. Liturgická reforma	13
3.2. Reforma svatebních obřadů.....	15
3.3. Příprava svatebních obřadů- editio typica 1969	17
4. Liturgie svatebních obřadů dle OM 1990	19
4.1.1. Bohoslužba slova	19
4.1.2. Manželský slib.....	19
4.2. Svatební obřad ve mši.....	20
4.3. Svatební obřad beze mše.....	22
4.4. Teologie a euchologie svatebních obřadů	24
4.4.1. Vstupní obřady	25
4.4.2. Bohoslužba slova	27
4.4.3. Vzájemné udílení svátosti.....	27
4.4.4. Obětní dary a eucharistická hostina	28
4.4.5. Svatební novomanželské požehnání.....	29
4.4.6. Modlitba po přijímání a propuštění	31
5. Rituální příprava na manželství.....	33
5.1. Příprava na manželství - pastorační plán ČBK	34
5.1.1. Vzdálenější příprava na manželství.....	35
5.1.2. Bližší příprava na manželství	35
5.1.3. Bezprostřední příprava na manželství	36
5.2. Obřad žehnání snoubenců a období před uzavřením sňatku	39
5.2.1. Obřad žehnání při zasnubách	40
5.2.2. Období před uzavřením sňatku	41
5.3. Význam rituálů před a po uzavření sňatku	42
5.3.1. Křesťanské rituální prvky.....	43
6. Křesťanské manželství.....	45
6.1. Teologie manželství	46

6.1.1.	Svátost manželství	47
6.1.2.	Nerozlučnost manželství	47
6.2.	Rodina jako domácí církev – eklesiologie	49
6.3.	Rodina jako místo katecheze a pastorace.....	50
7.	Závěr.....	52
8.	Bibliografie.....	53
9.	Přílohy	56
	Fotodokumentace svatebního obřadu	56
	Anotace	60
	Annotation	61

1. Úvod

Svatební rituály patřily odjakživa základním tradicím lidského života. Manželství bylo považováno za jeden z vrcholů soužití dvou lidí, kteří spolu stráví zbytek jejich života. Dřívější společnost podporovala a uznávala hodnoty manželství a rodiny. V současné době, zejména u mladých lidí, dochází k výraznému snížení důvěry v posvátný svazek manželský, což se projevuje nízkým počtem uzavřených sňatků a soužitím tzv. „na hromádce“, tedy společně soužití bez uzavření sňatku. Výsledkem je snížené vnímání významu manželství a rodiny celkově a to především v ekonomicky vyspělých zemích. Do stavu manželského tak lidé přicházejí v pozdějším věku a naopak se také celkově zvyšuje počet rozvodů a to již krátce po uzavření manželství. Celkově tak ztroskotání manželství dnes není ničím překvapivým, tak jak tomu bylo dříve, kdy svátost manželská měla velkou hodnotu především jak pro samotné manžele, kteří do manželství vstupovali po dokonalém rozvážení, tedy rozhodnutí nebylo ukvapené a nepřipravené, tak i pro církve. Navíc dnešní náhled na rodinu čelí tlakům konzumní společnosti a je tak upřednostňován model jednotlivce.

Jak jsem již zmínila, současná doba je k manželství nepříznivá. Pokud již lidé se pro tento důležitý krok rozhodnou, v častých případech nedopadne dobře a manželství se rozpadá. Rozpad manželství má vliv jednak na celkové sociální aspekty společnosti, ale také i na psychický stav jedinců a jejich okolí. Proto jsem se rozhodla této problematice věnovat, jelikož sama jsem se rozhodla do stavu manželského vstoupit a vnímám přípravu na svátost manželskou jako jednu z priorit formování rodiny. Cílem této bakalářské práce je přispět k osvětě svátosti manželské a přípravy jedinců na zodpovědný vstup do tohoto svazku prostřednictvím církevního obřadu. Jedině tak je možné obnovit důvěry v manželství a rodinu. Abych tohoto cíle dosáhla, má práce následující obsah. První kapitola se věnuje historickému vzhledu do svatebních obřadů a liturgické reformě po druhém vatikánském koncilu se věnuje druhá kapitola. Liturgii svatebních obřadů dle Ordo matrimonii blíže popisuje čtvrtá kapitola. Specifika manželství z pohledu křesťanství a aktuální problémy manželství jsou interpretovány v páté kapitole. Poslední, šestá kapitola se již věnuje rituální přípravě na manželství z praktického hlediska.

Nahlédneme-li na manželství prostřednictvím Písma, pak v první knize Mojžíšově nalezneme ustanovení, které manželství představuje následovně: „*manželství je ustanoveno Bohem jako společenství lásky a vzájemné pomoci muže a ženy*“.¹

¹ Písmo svaté Starého a Nového zákona. Ekumenická rada církví v ČSSR. Ústřední církevní nakladatelství. Praha 1988. Gen 2,18. Bible.

2. Historický pohled uzavírání manželství

Na úvod této kapitoly bych se nejprve zmínila, co to vlastně manželství je. V podstatě bychom mohli říci, že manželství je dobrovolný svazek muže a ženy, který je chráněn zákonem a jedná se o nejvyšší formu společenství mezi mužem a ženou. Pojmu manželství používá katolická církev v trojím slova smyslu. Jednak hovoříme o sňatku coby právního úkonu, dále máme na mysli kanonický stav založený manželskou smlouvou a jako poslední hovoříme o svátosti, pokud se jedná o manželství pokřtěných osob. Manželství má jeden základní cíl a to především založení rodiny a výchova dětí. V tomto svazku má každý svá práva, ale i své povinnosti. Manželství a rodina je tak základní jednotkou naší společnosti.

2.1. První zmínky o manželství

První zmínky o manželství jakožto vztahu mezi mužem a ženou nalezneme na počátku Písma: kniha Genesis. Gen 2, 19-23 říká, že mají muž a žena důstojnost, žena je muži družkou. Gen 3,17: *muž a žena mají stejnou důstojnost, do jejich radosti a panování nad světem*. Určujícím bodem v církvi je uctívání, čili liturgie, přičemž zde zaujímá stěžejní úlohu takzvaná eucharistická bohoslužba (mše) a také denní modlitba (breviář), která je převážně zaměřena na čtení žalmů z Bible. Římskokatolická církev uznává celkem sedm svátostí – křest, biřmování, eucharistie, svátost smíření, svátost nemocných, kněžství (svěcení) a manželství. Za stěžejní motiv liturgie bývá považováno slavení eucharistie, tedy oslava přítomnosti Ježíše, který je symbolizován v podobě proměněného chleba a vína tj. těla a krve.

Svatební liturgie se vyvíjela velmi pomalu a je velmi dlouhá, než dospěla k dnešní slavnostní podobě. Historii manželství by se dala věnovat samotná práce, já se pokusím v této kapitole vystihnout nejdůležitější okamžiky dějin vzniku manželství. Díky zvykům v různých zemích nabývala svatba specifického charakteru. Zprvu se jednalo o smlouvu mezi dvěma muži, tedy otcem rodiny na jedné straně a budoucím manželem jeho dcery na straně druhé. Součástí sňatku byli také zasnuby, které se mohly konat dokonce několik let před samotnou svatbou. Dalším podstatným bodem bylo domluvení věna nevěsty. Posuneme-li se v historii dále, v tradici římské se již jednalo o rozhodnutí k sňatku mezi mužem a ženou.

Ve 4. století se začínají formovat na Východě i Západě rituální prvky svatebního obřadu a do té doby vlastně nejsou známy žádné specifické liturgické formy uzavírání manželství. V období mezi 4. a 10. stoletím se již formulují liturgické obřady týkající se sňatků, nicméně

svatba se konala pouze v rodinném kruhu. Dále přichází středověk a tím již žádání muže otce ženy o její ruku, které bylo následováno veřejným zasnoubením a nakonec předání nevěsty samotnému ženichovi. I nadále je svatba společenskou událostí konanou v rodinném kruhu. Součástí jsou také svatební zvyky a později i radostné veselí.

V církevním prostředí tyto prvky byly součástí svatebního obřadu. A proto římská liturgie neznala zasnubní obřad. Až do středověku se souhlas obou snoubenců odehrával v domě nevěsty, kde byli přítomní jen nejbližší rodinní příbuzní. V 9. a 10. stol. po pádu karolinské říše se chtěla církev starat o právní akty, které se týkaly uzavírání manželství. Oddávajícím místem manželského obřadu tedy byl dům rodičů, společná ložnice, veřejné prostranství před kostelem, nebo chrámová předsíň, až výsledkem vývoje je slavení mše v kostele. Ale ani tak neměla v plánu vyvýšit svatební rituál na liturgický úkon, takže nadále zůstal domácím rituálem. Církev si však vyžádala, aby uzavírání manželství bylo aktem veřejným. A tím dosáhla toho, že ženy mohly dobrovolně a svobodně vyjádřit svůj souhlas. Církev chtěla, aby se svatebního obřadu účastnilo, co nejvíce lidí a tak se sňatek začal uzavírat v kostele před Boží tváří.

Misál z počátku 12. století ze severofrancouzského města Rennes popisuje postup při svatební mši - kněz vyšel z kostela v albě a se stolou, snoubence pokropil svčnou vodou a ptal se, zda chtějí dobrovolně uzavřít manželství a zda nejsou příbuzní. Poté proběhlo krátké poučení o životě, do kterého se chystají vstoupit s Bohem. Na pokyn kněze rodiče odevzdali svou dceru ženichovi. Pak se četla průvodní listina a ženich byl povinen dát nevěstě své věno. Poté na pravou ruku nevěsty, ženich navlékl posvěcený prsten a předal jí své zlato nebo stříbro. Záleželo na stavu jeho majetku. Kněz je pak požehnal a společně vcházeli do kostela. Novomanželé do kostela vcházeli s hořícími svícemi, které sloužily jako obětina při mši. Svatební požehnání následovalo po Otčenáši, kdy oba novomanžele přikryl závojem a dal ženichovi polibek pokoje. Ženich polibek předal nevěstě.

Také bylo pravidlo z dogmatické teologie, podle kterého bylo manželství ustanovené již při stvoření člověka a Kristem pak bylo dále povýšeno až na svátost. Již tady můžeme vnímat vzájemné propojení přirozeného s nadpřirozeným obyčejným prohlášením, můžeme prohlásit, že uzavření manželství nahlíží především ve smyslu institucionálního nikoli jako oslavu, ale rovněž pohled obvyklý převážně pro církev západní. Základním bodem pro chápání manželství je celkový pohled na člověka jako na bytost, která je sama znamením, a to již tím,

že se její tělesná smyslnost stává obrazem jejího nitra, hmatatelné projevy mezilidského vztahu lze vyjádřit bohatstvím osobní komunikace mezi partnery. Zde můžeme vnímat, že křesťané při uzavírání sňatku kladli důraz na uzavření sňatku „v Pánu“, než udržování tradic konkrétní kultury nebo systému obřadů. Do dob Tridentského koncilu byla akceptována různorodost místních forem uzavírání manželství a úloha reprezentanta církve se omezovala na svolávání požehnání na snoubence a od doby středověku rovněž na garanci jejich svobodného rozhodnutí. Rozdíly v přístupu k manželství a v aspektech při jeho uzavírání dospěly nakonec k tomu, že latinská církev začala za určující prvek považovat pouze plnoprávně pojatou manželskou přísahu a tak vznikla nejedna paradoxní situace, kdy i formálně-právní nedostatek, může zneplatnit samotné mysteriálně-sakramentální slavení církve. Liturgickému obřadu může předsedat i osoba, která nikdy nebyla svěcením zařazena do hierarchického „ordo“, které v případě svátostí odkazují k svátosti církve; za „vysluhovatele“ svátosti byli označeni ti, kdo ji také „přijímají“, tedy samotní manželé, čímž se role předsedajícího redukuje pouze na svědka platnosti právního aktu a garanta správného průběhu liturgického obřadu. Na tyto nesrovnalosti poukazují dnes mnozí liturgisté jako M. Kunzler nebo částečně i A. Adam a doporučují návrat k původnímu pojetí, které byly zachovány na křesťanském Východě.

Svatební obřady podobně vznikaly v různých zemích a krajích, které se však od sebe lišily různými rity. Tridentský koncil souhlasil s bohatým obřadem a chtěl, aby se zachoval. Naproti tomu svatební obřad z *Rituale Romanum* z roku 1614 je až přehnaně strohý. Obřad obsahuje pouze vzájemný souhlas snoubenců, podání rukou a větu: „*Zavazuji vás k manželství*“, která je teologicky mylná, požehnání prstenu, předání prstenu nevěstě a závěrečná modlitba.

V Německu chtěli dosáhnout větší prostoty a jednotu obřadů a to se jim zdařilo. Vydali „*Collectio rituum*“ což byly společné obřady německých diecézí. Zde byl důraz kladen na vzájemný souhlas a svobodné partnerství ženy a muže. Navždy byl ovlivněn římský po koncilní ritus tímto německým rituálem.

Na Tridentském koncilu bylo opětovně definováno manželství jako svátost, byla určena svátostná forma a materie, stěžejní důraz byl položen na dovolenost a platnost sňatku. Manželství je uzavíráno za přítomnosti faráře a on pronáší posvátnou formuli: „*Ego coniugo vos*“ a podobná slova křtu a svátosti pokání: „*Ego te baptizzo ..., Ego te absolvo...*“

Obřady manželství jsou v *Rituale romanum* 1916, kde je stěžejní úloha kněze, mají následující podobu:

- Oba snoubenci klečí před oltářem,
- Manželský slib má podobu otázky, kterou klade kněz, přičemž snoubenci odpovídají - ano,
- Vzájemným propojení rukou a formule: „*Ego coniugo vos*“; následuje asperges,
- Požehnání prstenu, manžel jej navléká na prst manželce a to je doprovázeno slovy kněze – příslušným žalmem,
- Svatební mší,
- Požehnání manželům, které následuje po Otčenáši
- Závěrečným požehnáním – jedná se o upravenou modlitbu Tobiáše.² Jistá forma - *benedictio in thalamo*.

Koncil svolil i používání místních tradic a obyčejů.

2.2. Manželství v Novém Zákoně

Již v NZ se vyskytují rigoristé, kteří odmítají manželství: „*Duch výslovně praví, že v posledních někteří odpadnou od víry a přidrží se těch, kteří svádějí démonskými naukami, jsou pokrytci, lháři a mají vypálen cejch na vlastním svědomí. Zakazují lidem ženit se a jíst pokrmy, které Bůh stvořil, aby je s děkováním požívali ti, kdo věří a kdo poznali pravdu*“³.

Zde je u některých křesťanů zcela zřejmý vliv neoplatoniků a gnostiků, kteří zvláště v materiálních stacích vidí určité zlo, vznik hereze. Nejrozšířenější herezí, která napadala manželství, byl manicheismus. Církev proti manichejismu a dalším herezím bránila manželství: koncil v Toledu, první koncil v Braga, druhý Lateránský koncil. Papež Inocent III napsal apoštolský list *Eius exemplo*, kde hájil křesťanské manželství. Některé sekty ve středověku chápaly manichejistický dualismus: ve kterém je chápán duch (dobro) – materie (zlo). V XIII. století Petr Valdo, považoval manželství jako zlo, zároveň vnímal jeho nutnost a také zakazoval uzavírání druhého manželství⁴.

Manželství se také dočkalo svátostného charakteru. Poprvé se oficiálně v církvi hovoří o manželství jako svátosti na Druhém Lateránském sněmu konaném v roce 1139 a následně na

² Tob 7, 15.

³ 1 Tim 4, 1-3.

⁴ Svátost manželství. Dostupné z: <http://www.farnost.podolak.cz/down/Manzelstvi.doc>

koncilech ve Veroně, Florenzii, Trident. Papež Pius XI vydal okružní list *Casti connubii* zdůrazňující tři dobra manželství a to jsou děti, svátost a víra⁵.

2.3. Aktuální pohled

Nicméně jsou stále spory ohledně vzniku manželství a jeho přesného data a došlo dokonce i ke sporu mezi univerzitami. V podstatě můžeme říci, že až do Tridentského koncilu nebyla uzákoněna žádná jednotná kanonická forma, která by byla od muže a ženy požadována. Přichází období velkých debat a závěrem je dekret nazvaný Tametsi, jehož smyslem bylo tvrzení, že manželství uzavřené na základě dobrovolného souhlasu snoubenců je platné a zároveň právo na manželství nesmí být nikomu upíráno. Důležitým prvkem k uzavření manželství musel být oboustranný souhlas a vůle k manželství obou partnerů. Ze svatebních zvyků byly vyřazeny pohanské zvyky, například dotazování orákula nebo oběť domácím bůžkům. Brzy poté se oddávky staly součástí mše svaté. Na západě se tradoval rituál „zahalení nevěsty závojem“ a na východě byla „korunovace manželů“. Po reformě v roce 1970 se v římském misálu ponechala žehnací modlitba nad nevěstou po otčenáši. V římské antice zasnuby probíhaly jako samostatná slavnost, ve které snoubenec dal svůj slib, prsten a dar své snoubence.

⁵ Dle Augustina

3. Svatební obřady a liturgická reforma po II. vaticánském koncilu

V této kapitole chci pojednat o svatebních obřadech, jak byla jejich úprava diskutována na Druhém vaticánském koncilu, který odstartoval následnou liturgickou pokoncilní reformu, tedy došlo v katolické církvi k modernizaci⁶. Nejprve se také zmíním o významu slova liturgie. Tento pojem je odvozen od řeckého slova *leitúrgiá*, představující v překladu „dílo lidu“ a původní význam označoval činnost zaměřenou na blaho lidu a také kultovní službu. Liturgii můžeme nazvat symbolickým jednáním a hlavním nositelem liturgie je velekněz Kristus. Cílem liturgie je především posvěcení člověka, který není pasivní ve vztahu k liturgii. I samotný jedinec je součástí církve. Svatební liturgie má jasně danou strukturu, která se musí dodržovat. Centrem života církve bylo vždy uctívání. Velmi důležitou úlohu hrají také bohoslužby a mše, středem liturgie je eucharistie, tedy slavení Ježíšovi přítomnosti v podobě proměněného chleba a vína.

Druhý vaticánský koncil byl svolán v letech 1962 až 1965 papežem Janem XXIII, který si byl vědom, že je nutné katolickou církev přizpůsobit modernímu, současnému světu. Předkoncilní liturgie byla praktikována podle Římského misálu od roku 1570. V následujících podkapitolách se budu věnovat blíže reformě svatebních obřadů dle zmíněného vaticánského koncilu.

3.1. Liturgická reforma

Genezi liturgické reformy vyhotovila speciální koncilní liturgická komise, která se vyprofilovala z předkoncilní přípravné liturgické komise. Druhý vaticánský koncil nechal přepracovat svatební obřad v římském rituálu. Hlavní cílem bylo poukázat na milost této svátosti a manželské úlohy. Tridentský koncil i *Rituale Romanum* si přáli, aby se ve svatebních obřadech zachovaly různé zvyky a tradice jednotlivých oblastí. A ještě byla udělena pravomoc biskupským konferencím „vypracovat vlastní obřad, odpovídající místním a národním zvyklostem“ (SC 77)⁷. „*Oddavky ať se zpravidla konají ve mši... Požehnání nevěsty ať je upraveno v tom smyslu, aby zdůraznilo stejnou povinnost vzájemné věrnosti pro oba manžely*“. Součástí bohoslužby slova mají být i sňatky uzavírané mimo svatební mši.

⁶ HERMANN, O.H.: *Druhý vaticánský koncil: Příprava, průběh, odkaz*. 1996. Praha: Vyšehrad. ISBN 978-80-7429-398-6. S. 112-113.

⁷ Dokumenty II. vaticánského koncilu, Praha 1995, s. 222.

(SC 78)⁸. Díky tridentskému koncilu bylo ustanoveno, že projevení souhlasu mohlo probíhat pouze před farářem a skrze církev, která tento souhlas přijímá. Farář tedy nahradil roli pronuby a měl také za úkol po přijetí manželských slibů, manželům spojit ruce. Dříve byl souhlas projeven při zasnubní smlouvě a po IV. tridentském koncilu, kdy si římská církev určila nové právní předpisy tento souhlas, je součástí svatební mše. Dříve se to ještě odehrávalo před dveřmi kostela, dnes je to součástí mše svaté. Tehdy se před dveřmi kostela ještě předával prsten nevěstě. Ale jakmile se stal ze zasnubního prstenu, prsten snubní, tak i předání svatebních prstenů je dnes zařazeno do svatební mše⁹.

Roku 1969 byl vydán obnovený svatební obřad, který byl součástí *Rituale Romanum* pod názvem „*Ordo celebrandi matrimonium*“. Jelikož biskupové chtěli sjednocovat a rozvíjet domácí tradice pro své diecéze, tak tento svatební rituál schválili v roce 1974 v Salcburku. Na zkoušku vyšlo i české vydání a to roku 1970 a definitivně bylo vydané roku 1971¹⁰.

Po koncilu došlo k publikování nových svatebních obřadů. První vyšla v roce 1969 a druhá edice v roce 1990. Ve druhé verzi byla přidána další kapitola CIC 1112, kde může být při svatebním obřadu i laik. *Ordo celebrandi matrimonium* obsahuje předmluvu, která poukazuje na teologii manželství, liturgii a pastoraci. Prenotanda poukazuje důraz na důstojné slavení svátosti, poukazování teologických aspektů. Velmi podstatným rysem je také přizpůsobení místním zvyklostem. Svatební obřady mají mít určité požadavky a zdůrazňuje se manželská věrnost. Je zdůrazněn důstojný rámec obřadu odehrávající se v rámci bohoslužby slova. Také musí být vyjádřen souhlas. Dalším rysem byla reformulace věty „*Ego conjungo vos in matrimonium*“, která vedla k nedorozuměním. Kněz nepotvrzuje souhlas, pouze ho přijímá.

Druhý vatikánský koncil se znovu začal zabírat všeobecným povoláním ke svátosti. Editio Typica vydané v roce 1969 a Editio altera z roku 1990 představují podstatný rozdíl. OM obsahuje jen úvodní dekret, kterým se daná liturgická kniha promulguje a uvádí v platnost a jenž je poměrně krátký, a není na úvod apoštolská konstituce podepsaná papežem. Liturgické změny nebyly závažné a v podstatě se jedná jen o rituální úpravu, nikoli teologickou.

⁸ Ibid.

⁹ Ibid.

¹⁰ ADAM, A.: *Liturgika - křesťanská bohoslužba a její vývoj*. 2008. Praha: Vyšehrad. ISBN 80-7021-420-1.s. 286-289.

3.2. Reforma svatebních obřadů

Jak jsem již zmínila v úvodu této kapitoly, II. vatikánský koncil přinesl zásadní reformy, které se týkají také samotného obřadu svátosti manželství. Naskytá se otázka, proč koncil se zasadil o tuto zásadní změnu, odpovím úryvkem z knihy „*koncil je spolu s papežem nositelem nejvyšší pravomoci v církvi, stojí zkrátka pod papežem*“¹¹ a zároveň je koncil něco jako parlament univerzální církve“¹². *Sacramentum concilium* (SC) obsahuje celkem 130 článků a v člancích číslo 77 a 78 věnuje obřadu svátosti manželství a přináší reformu obřadu svátosti manželství a určuje konkrétní provedení svatebního obřadu. Článek 77 upravuje Římský rituál tak, aby více zdůraznil svátostnou milost a také úkoly manželů. Tento článek povoluje při svátostném uzavírání sňatku zachovat místní zvyklosti a obřady, které by odpovídaly těmto zvyklostem. Avšak v platnosti zůstává pravidlo, že důležitým úkonem je vyžádání a přijetí souhlasu od snoubenců. Článek 78 nám stanovuje, ve které části obřadu se konají oddávky. Oddávky jsou zpravidla zařazeny ve mši a to po evangeliu a homilii před přímluvami. Požehnání nevěsty má být upraveno tak, aby byla zdůrazněna stejná povinnost oboustranné věrnosti. V případě, že se oddávky konají beze mše, pak dochází k přečtení epištola a evangelium ze svatební mše a snoubencům je vždy uděleno požehnání.

Ještě bych zde vyzdvihla konstituce druhého vatikánského koncilu o posvátné liturgii *Sacrosanctum Concilium*, která dává právo biskupským konferencím přizpůsobit svatební obřad jejich zvyklostem a také potřebám, tak jak jsou zvyklí. Tato liturgická konstituce byla přijata v roce 1963¹³. Samotné biskupské konference mají popřípadě pravomoc vypracovat si vlastní scénář svatebního obřadu, který je dále možné, aby jej schválil Apoštolský stolec¹⁴. Co se týče samotného koncilu, byly především zdůrazněny dva konstitutivní prvky manželství. Jednak je to slib před zástupcem církve, tedy oddávajícím a následně požehnání novomanželů. Zálžitosti ohledně odpovědi, předání prstenů, velatio nevěsty, korunovat či svazování rukou šálou je možné začlenit do svatebního procesu na základě kulturně-historických podmínek. Dříve se dávalo požehnání jen nevěstě a po II. vatikánském koncilu bylo upraveno tak, aby se žehnilo oběma manželům a zdůraznila se tak vzájemná věrnost, která je povinná pro oba. Pokud obřad probíhá beze mše, je nedílnou součástí vždy udělení

¹¹HERMANN, O.H.: *Druhý vatikánský koncil: Příprava, průběh, odkaz*. 1996. Praha: Vyšehrad. ISBN 978-80-7429-398-6. s. 34.

¹² Ibid.

¹³ Hanuš, J.: *Ekumenické církevní dějepisectví: dějiny, analýzy, perspektivy*. 2003. Praha: CDK. s. 168.

¹⁴ II. vatikánský koncil. Konstituce o posvátné liturgii *Sacrosanctum Concilium*. Článek 63 a článek 77. Online text. Dostupné z WWW: <http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vatii_const_19631204_sacrosanctum-concilium_cs.html>.

svatebního požehnání snoubencům. Před požehnáním se čte pouze epistola a evangelium ze svatební mše¹⁵. Vatikánský koncil a následná liturgická reforma upravují též svatební obřady – a zároveň zachovává legitimitu místních obyčejů a tradic, biskupské konference mají určitou volnost v rámci tvorby vlastního rituálu.

Zde se také zmíním o tom, že se na tomto koncilu se jednalo o svatebních obřadech, čímž pokoncilní komise byla pověřena vydáním nových obřadů. Tato pokoncilní komise nazývaná „Consilium“ pracovala od roku 1965 na nových obřadech manželství a na podzim roku 1967 bylo základní schéma vypracované. Během roku 1968 byl celý obřad dopracován, takže papež Pavel VI v srpnu 1968 na Mezinárodním eucharistickém kongresu v Bogotě podle tohoto Orda oddal 24 snoubeneckých párů. Celé Ordo bylo schváleno a promulgováno 19. března 1969, v den svátku sv. Josefa, snoubence Panny Marie.

Pokoncilní struktura obřadů manželství v sobě zahrnuje zejména:

- a) Bohoslužbu slova – jejímž cílem je poukázat na význam a cíl křesťanského manželství, rituál dává k dispozici 35 biblických textů. Snoubenci mají možnost z těchto textů vybrat ty, které nejvíce odpovídají jejím představám a zároveň vyjadřují jejich představu o manželství. Následná homílie má pak poukázat na tajemství manželství a na závazky, jež z této svátosti vyplývají.
- b) Svatební obřad – blízký RR 1614, zde je vyžadován souhlas a slib, souhlas ze strany oddávajícího kněze, požehnání, následné předání prstenů, poté mše. Pokud není jen obřad, pak následuje požehnání snoubenců a závěrečné požehnání.

Nyní se zmíním o publikování svatebních obřadů. Po koncilu se publikovaly svatební obřady obnovené v roce 1969, následná edice byla vydána v roce 1990, která byla rozšířena o další kapitoly, dle CIC 1112 – laik může pomáhat při svatebních obřadech. *Ordo celebrandi matrimonium* – je opatřeno předmluvou, kde se popisuje na teologie manželství a liturgie a pastore. Prenotanda pak zdůrazňuje požadavek důstojné oslavy této svátosti, zvýrazňuje poukazování teologických prvků a nabízí i možnosti přizpůsobení se místním zvyklostem a obyčejům.

¹⁵ Dokumenty II. vatikánského koncilu, 1995. Praha. S 154.

3.3. Příprava svatebních obřadů- editio typica 1969

Reforma svatebních obřadů byla vedena čtyřmi základními principy, které byly formulovány na koncilu a objevily se v koncilních diskuzích:

- 1) slavení manželství má být součástí mše – slavení eucharistie, nebo bohoslužby slova. Nikdy jako samostatné přijetí souhlasu a požehnání.
- 2) Požehnání snoubenců je vždy nedílnou součástí obřadu.
- 3) Rituál má být strukturalizován tak, aby obsahoval: uvedení do slavení manželství (didaskalie), četba božího slova, zpěv, evangelium, promluva, udílení svátosti, přímluvy (modlitba věřících) a žehnání novomanželů.
- 4) četba božího slova a promluva má být v lidové řeči – následně se toto pravidlo rozšířilo na celý obřad.

V kontextu takto určených pravidel a pokynů byly vydány nejen Svatební obřady, ale i další liturgické knihy – jednalo se o jakousi obecně závaznou normu. Za předpokladu, že je manželská svátost udělována v průběhu eucharistické slavnosti, může oddávající kněz vedle svatebního Orda používat také Římský misál a Lekcionář, přičemž všechny tyto knihy se vzájemně doplňují. Rituální průběh svatebních obřadů je detailně vylíčen ve Svatebních *Obřadech*. Jsou zde také rozličné euchologické texty a v příloze můžeme nalézt i svatební lekce. Rovněž obsahuje formuláře a texty svatebních mší s prefacemi a její součástí je i rozvinutá modlitba za manžele, která následuje po modlitbě Páně, ve kterém je zdůrazněn význam, krása a smysl posvátného svazku manželského.

Svatební obřady v sobě zahrnují tři základní možné formy uzavření manželství v odlišných liturgických tradicích¹⁶.

- Sv. O. ve mši
- Sv. O. beze mše
- Sv. O. pro případ, kdy jeden je katolík a druhý nepokřtěný

¹⁶ Matrimoniální obřady římské liturgie v proměnách a konstantách dějinného vývoje, in: BUGEL, W. A kol.: *Obřady manželství v různých liturgických tradicích*. 2013. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 978-80-244-3822-1. s. 75-95.

Ve svatebním Ordo jsou obřady detailně popsány od příchodu a přivítání snoubenců oddávajícím knězem, až po závěrečné požehnání. Text je rovněž pro lepší orientaci a práci s ním barevně odlišen. Ordo matrimonii (dále jen OM), který čtenáři říká co má v dané chvíli dělat, je psán červeným písmem. Černý text pak určuje, co má říkat kněz a co snoubenci.

V určitých částech obřadu může být více variant a obměn textu a jeho výběr je určován pastorační vhodností, případně chápáním smyslu a významu manželství. Ve Svatebních obřadech můžeme nalézt rovněž dodatek, ve kterém jsou mešní texty, které lze využít při svatbě¹⁷.

Tady bych ráda zdůraznila význam celkového procesu přípravy, neboť se jedná o významný aspekt budoucího rodinného a manželského života dvojice.

¹⁷ Svatební Obřady. 1971. Praha 1.

4. Liturgie svatebních obřadů dle OM 1990

V této kapitole se budu blíže věnovat liturgie svátosti manželství dle OM z roku 1990. U římskokatolické církve se rozlišují čtyři podoby liturgie svátosti manželství. Nejčastějším je svatební obřad ve mši. Také je možný obřad beze mše a svatební obřad za asistence laika. Také se setkáváme se svatebním obřadem katolíka s katechumenem nebo s nepokřtěnou osobou. U každé liturgie se blíže budu věnovat jednotlivým krokům svatebního obřadu. Některé způsoby svatebního obřadu mohou obsahovat stejné kroky, nebo se trochu liší. Základními prvky svatebního obřadu je souhlas obou snoubenců a svatební požehnání. Tyto dva prvky jsou důležité i při obřadu beze mše. Projevení souhlasu následuje po žehnání prstenů a svatební požehnání po projevení souhlasu a pak následují přímluvy¹⁸. Zde bych se také zmínila o základních podmínkách před uzavřením manželství. Musí se jednat o muže a ženu, a je důležité, aby byli pokřtěni. Snoubenci mohou uzavřít manželství, pokud již v nějakém platném nejsou. Poslední podmínkou je dobrovolné rozhodnutí a akceptování faktu, že jde o trvalý a nerozlučitelný svazek¹⁹.

Svatební obřad má několik základních prvků. Zpravidla se jedná o bohoslužbu slova, manželský slib, slavnostní modlitba za manžele a svaté přijímání novomanželů a ostatních přítomných. Co se týče stávající podoby uzavírání křesťanského manželství v římské liturgii, lze jí popsat následovně a těmito dvěma klíčovými možnostmi: v rámci mše a mimo mši. Blíže se těmto možnostem věnuji v kapitolách 4. 2. a 4. 3.

4.1.1. Bohoslužba slova

Bohoslužba má především poukázat na smysl a cíl křesťanského manželství a celkem tento rituál nabízí 35 biblických textů. Samotní snoubenci by si měli zvolit takové, které jednak odpovídají jejím představám a zároveň vyjadřují jejich poselství o manželství.

4.1.2. Manželský slib

Vrcholem celého svatebního obřadu je manželský slib, jelikož samotný svatební obřad vyžaduje souhlas. Jedná se o vyzvání ženicha a nevěsty k podání rukou a dání slibu. Zároveň jsou i jiné přítomné manželské páry vyzvány kazatelem jednak k obnovení manželského slibu a podání si rukou.

¹⁸ Bugel a kolektiv, Obřady manželství v různých liturgických tradicích, Olomouc 2013.

¹⁹ ALLMEN.J.J. Biblický slovník. s. 13

4.2. Svatební obřad ve mši

Pojetí svatebního obřadu ve mši se také věnuje konstituce II. Vatikánského koncilu *Sacrosantum Concilium*, obsahuje sto třicet článků. Oproti konstituci o církvi je objem textu menší, ale počet článků je dvojnásobný. Konstituce obsahuje sedm kapitol: Obecné zásady, Eucharistie, Ostatní svátosti, Modlitba hodin, Liturgický rok, Církevní hudba, Sakrální umění. Jak bylo zmíněno výše, tato reforma zahrnuje změnám svatebního obřadu a tím pádem také určuje konkrétní provedení samotného svatebního obřadu. Je například doporučeno, aby oddávky byly konány v rámci mše, nejprve před přímluvami a následují po evangeliu a homilii. Blíže se budu věnovat jednotlivým krokům svatebního procesu. Nejprve se jedná o vstupní obřady, následuje bohoslužba, samotný svatební obřad a závěr.

a) Vstupní obřady. Přivítání snoubenců a úvodní obřady s průvodem k oltáři. Kněz přivítá ženicha a nevěstu a také všechny přítomné dle osobního vztahu k nim. Toto uvítání lze vynechat a začít hned liturgií.

b) Bohoslužba slova s homilií

Následuje bohoslužba *slova*, kde se mohou číst tři čtení, avšak první musí být ze Starého zákona. Pak následuje text ze svatebního evangelia, který kněz vyloží a přiblíží snoubencům. Bohoslužba slova probíhá stejným způsobem jako při běžné mši, nicméně je dodržováno pravidlo, aby alespoň jedno čtení bylo výslovně o manželství. Po prvním čtení následuje žalm. Při bohoslužbě slova jsou čtena zpravidla dvě čtení, ale mohou být i tři. Jedno musí být ze starého zákona. Po evangelium následuje homilie. Kněz v homilii vychází z předešlých čtení a nabádá pár k manželským povinnostem, důstojné manželské věrnosti, lásce a úctě.

c) Svatební obřad

Vlastní svatební obřad začíná oslovením snoubenců knězem, následují otázky zaměřené na svobodu, upřímnost rozhodnutí snoubenců sňatek uzavřít.

- **otázky k uzavření manželství:** bychom měli chápat jako souhlas k manželskému slibu. V otázkách se kněz ptá po svobodném rozhodnutí k uzavření manželství a také na věrnost, lásku a úctu až do smrti. A zda chtějí od Boha přijmout děti a vychovávat je ve víře a lásce k Bohu. Samotný manželský *slib*, který může dvě formy.

- První formou je vyzvání snoubenců knězem, kteří si podají ruce a poté každý zvlášť řeknou následující:

*„Já, N..., odevzdávám se tobě, N..., a přijímám tě za manželku (manžela). Slibuji, že ti zachovám lásku, úctu a věrnost, že tě nikdy neopustím, a že s tebou ponesu všechno dobré i zlé až do smrti. K tomu ať mi pomáhá Bůh. Amen“.*²⁹

- Druhý způsob je, že kněz tento výše uvedený slib přečte sám zformulovaný do otázek a ptá se na to ženicha a nevěsty každého zvlášť. Oni, pak pouze odpoví „ano“.

Manžele se text můžou naučit z paměti, nebo jej číst, anebo opakuji po knězi, který jim to předřikává.

- **potvrzení knězem:** zde kněz položí na spojené ruce manželů štolu a říká: „*Co spojil Bůh, ať člověk nerozlučuje*“.²⁰

- **svěcení prstenů a jejich předání:** pro svěcení prstenů jsou tři formule. Tyto tři modlitby, kterými se žehnají prsteny, chápou jako „znamení manželského svazku“.

Jedna z modliteb:

*„Prosíme tě, Pane, žehnej lásce těchto svých služebníků, ať nikdy nepřestane, a dej, ať jejich věrnost jim ustavičně připomínají tyto prsteny. Skrze Krista, našeho Pána. Amen.“*²¹

Jedná se vlastně o prosbu za budoucí vztah mezi manželi na jejich společné cestě životem. Požehnané prstýnky, pronesení slibu a následné předání tvoří takový rituální prvek, kdy se tímto gestem viditelně umocňuje daný souhlas²².

Následně si manželé vymění prsteny a mohou při tom pronést: „*N..., tento prsten je znamením věrnosti*“²³. Anebo druhá varianta: „*Nos tento prsten na znamení lásky a věrnosti. Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.*“²⁴

- **přímlyvy:** v přímlyvách nemusíme prosit jen za novomanžele, ale i za rodinu, přátele nebo za všechny manžele atd. U přímlyv můžeme využít buď předepsaného textu ke svatebnímu obřadu anebo se může použít vlastní formulace a nemusí prosby pronášet celebrant, ale i někdo z účastněných, kdo má blízký vztah k novomanželům. Dle pravidel začáteční a konečnou modlitbu pronáší celebrant.

²⁰ Cit. Ibid, s. 13.

²¹ Cit. Ibid, s.14.

²² BUGEL, W. A kol.: *Obřady manželství v různých liturgických tradicích*. 2013. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 978-80-244-3822-1. s. 118.

²³ Cit. Sv. O. Praha 1, 1971, s. 14.

²⁴ ADAM, A.: *Liturgika - křesťanská bohoslužba a její vývoj*. 2008. Praha: Vyšehrad. ISBN 80-7021-420-1. s. 291.

- d) Eucharistická bohoslužba.** Samotní novomanželé mohou při obětování nést chléb a víno k oltáři. Do eucharistické modlitby se přidává prosba za manžele. Po modlitbě Otče náš, se kněz obrací k ženichovi a nevěstě a žádá jejich požehnání. Manželé mohou přistoupit k oltáři nebo zůstat na místě a kleknout si. Kněz se nad nimi modlí spjatýma rukama. Prosby za novomanžele se mohou také vsouvat do eucharistických modliteb I-III.
- e) Závěrečné obřady.** Následuje modlitba za manžele. Kněz stojí čelem k novomanželům s rozpjatýma rukama a modlí se za manžele. Samotný závěr bohoslužby. Dříve než dá kněz novomanželům a všem přítomným závěrečné požehnání, jsou na oltář podepsat tzv. svatební dokumenty a zde se také zvýrazní funkce svědků²⁵.

Dovoluji si tímto říci, že forma mše svaté až příliš neliší od běžné mše svaté. Bohoslužba slova je spíše zaměřena na svátost manželskou a jeho pojetí v křesťanském duchu. Bohoslužba slova je uzavírána kázáním kněze, který chápe svátost manželskou tak, že v tomto manželství bude mít své místo také Bůh. Po kázání nastává svatební liturgie, tedy průběh svatebního obřadu a dojde ke změně snoubenců na manžele.

4.3. Svatební obřad beze mše

Do svatebního obřadu beze mše byly přidány další dva prvky, které se dříve nepoužívaly. Jedná se o čtení z biblických textů a Božího požehnání. Čte se epištola a evangelium určené pro svatby. Svatební požehnání je nejdůležitějším prvkem ve svatebním obřadu, takže je udělováno vždy²⁶.

V SC 78 jsou uvedeny tyto dva nové prvky, které zde byly přidány. Obřad je v podstatě skoro stejný jako obřad ve mši. Jen obřad beze mše neobsahuje eucharistickou hostinu. Obřad, je tedy strukturován následovně. Kněz přivítá snoubence a pak následuje Bohoslužba slova, kde mohou být čtena tři čtení, ale nemusí. První čtení se vždy čte ze Starého zákona. Po evangelium kněz vyloží ve svém kázání, co bylo v daném úryvku myšleno a promlouvá ke

²⁵ ADAM, A.: *Liturgika - křesťanská bohoslužba a její vývoj*. 2008. Praha: Vyšehrad. ISBN 80-7021-420-1.s. 291.

²⁶ BUGEL, W. A kol.: *Obřady manželství v různých liturgických tradicích*. 2013. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 978-80-244-3822-1. s. 118.

snoubencům²⁷. A pak následují rituály, které patří k uzavření manželství. Jedná se o otázky před manželským slibem, samotný vzájemný slib (souhlas), přijetí slibu církví, požehnání a předání prstenů, přímluva, modlitba za manžele²⁸.

Svatební obřad beze mše si mohou z různých důvodů vybrat i ti snoubenci, kteří jsou oba katolíci. Nejvíce však tohoto obřadu využívají snoubenci, kteří jsou třeba jeden katolík s nekatolíkem, anebo katolík s pokřtěným nekatolíkem. Pokud by měli souhlas místního ordináře, mohli by mít také svatební obřad ve mši. Samozřejmě, že by nekatolík nesměl přistoupit ke svatému přijímání.

Pokud by z nějakého důvodu byl nucen oddat snoubence jáhen, musí být pověřen biskupem nebo místním knězem a musel by použít svatebního obřadu beze mše²⁹. Zde uvedu svatební obřad beze mše, tak jak je strukturován v knize Svatební obřady.

Svatební obřad beze mše má určité odlišnosti od obřadu ve mši:

- Mohou být čtena také tři čtení, ale nemusí, může být jen jedno.
- Nekoná se eucharistická bohoslužba, ale pokud by ženich s nevěstou chtěli jít k přijímání a nemají obřad ve mši, protože např. chybí kněz, můžou dostat hostii po Otčenáši.
- Svatební obřad jinak probíhá stejně jako u obřadu ve mši.

Svatební obřad beze mše se skládá z těchto částí:

a) Příchod do kostela a bohoslužba slova

- oslovení ženicha a nevěsty

b) Svatební obřad

-otázky

-manželský slib a souhlas

-potvrzení knězem

-svěcení a odevzdání prstenů

²⁷ Dokumenty II. vatikánského koncilu, 1995. Praha.

²⁸ BUGEL, W. A kol.: *Obřady manželství v různých liturgických tradicích*. 2013. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 978-80-244-3822-1. s. 118.

²⁹ Dokumenty II. vatikánského koncilu, 1995. Praha.

-výzva k modlitbě za manžely a přímluvy

-modlitba za manžely

C) Závěr bohoslužby³⁰

4.4. Teologie a euchologie svatebních obřadů

Na druhém Vatikánském koncilu bylo ustanoveno, že všechny svátosti i církevní služby souvisejí s eucharistií a všechny v ní mají svůj základ. Manželství u křesťanů je spojeno s Kristem a Kristus je spojen s církví a to celé je doprovázeno láskou. Eucharistie je zdrojem lásky a manželského spojení.

Sňatek uzavíraný ve mši, čerpá z textů „Při svatbě“. Barva roucha je buď bílá, nebo slavnostní barvy. Pokud je obřad ve dnech liturgických dní pod č. 1-4. používají se texty s uvedeným dnem a jeho čtením. Ponechána je však stejná modlitba za manžele a závěrečné požehnání.

V *Missale Romanum* z roku 2002 je tabulka Římského liturgického kalendáře, kde jsou rozepsané dny pod č. 1-4. což znamená, použití textů příslušného dne s vlastním čtením. Jedná se o tyto dny: Památka všech věrných zemřelých, neděle doby adventní, Vánoce, postní a velikonoční, Popeleční středa, Velikonoční Triduum, dny Svatého týdne a velikonočního oktávu, Letnice, Epifanie, liturgické slavnosti a Nanebevstoupení. Svatba se nesmí konat na Velký pátek a Bílou sobotu. Svatba se může konat i v kajících dnech tedy v době postní, ale kněz musí snoubence upozornit na vážnost těchto postních dní. Oddávající kněz by měl se snoubenci projít a vybrat biblická čtení, manželský slib, žehnání prstenů, modlitbu za manžele, přímluvy a zpěv. Každé z těchto rituálních prvků má totiž nejméně tři varianty textů.

Euchologie nám ukazuje hlouběji, jak máme vnímat svátost manželství a jeho jednotlivé rituální prvky. Manželství je jedno ze sedmi svátostí, jehož základem je křest a vrcholem je eucharistie. V této části se tedy budu zabírat teologií a euchologií svatebního obřadu. Euchologie je věda, která se zabývá o modlitbu a její zákonitostmi³¹.

³⁰ Svatební Obřady. 1971. Praha 1.

³¹ *Euchologie*. Dostupné z: <http://www.iencyklopedie.cz/euchologie>

4.4.1. Vstupní obřady

Existují dva způsoby vstupních obřadů.

První forma je, že kněz nejdříve uvítá snoubence u dveří kostela a poté jde průvod s knězem a podle tradice také za doprovodu rodičů a svědků k oltáři na místo pro ně připravené. Není to úplně v bezprostřední blízkosti oltáře, protože na závěr obřadu mají novomanželé přistoupit k slavnostnímu požehnání u oltáře. To, že manželé stojí blízko u oltáře, jim má poukázat na boží přítomnost a milost, která je pak v nich přítomna a působí v manželství. Oltář je symbolem Krista.

U druhé formy kněz nejde v průvodu se snoubenci od vchodu kostela, ale čeká na ně u oltáře a tam je srdečně uvítá. Poté se zazpívá vstupní píseň a kněz si jde sednout na sedes po pozdravení oltáře.

Římský misál předkládá tři mešní formuláře, ve kterých jsou modlitby, všechny texty a požehnání. Lze je zaměnit a použít podle daných okolností.

Co se týká vstupního zpěvu: buď může zpívat sbor, který se střídá s lidem, nebo zpěvák a lid, nebo to celé odzpívá lid, nebo celé samotný sbor.

Jsou uvedeny všeobecné pokyny k misálu: „*Pokud se při příchodu kněze nezpívá, recituje se antifona z misálu, říkají ji všichni věřící, případně někteří z nich, nebo lektor, případně není-li to možné- říká ji kněz po pozdravu věřících, nebo ji může upravit jako úvodní výzvy*“³².

Oddávající kněz se otáčí k ženichovi a nevěstě a ke všem svatebčanům hned po vstupním obřadu a tím může svatební obřad začít. Liturgická kniha nabízí dvě formy oslovení novomanželů a přítomných.

První oslovení: „*Shromáždili jsme se v tomto kostele, abychom radostně oslavili den, kdy N a N začínají svůj společný život. V této chvíli, která je pro ně tak významná, jim pomáhejme svou modlitbou, přátelstvím a láskou. Naslouchejme pozorně božímu slovu a ve spojení s celou církví pokorně prosme Boha Otce, aby laskavě shlédl na své služebníky, kteří dnes chtějí uzavřít manželství, aby jim žehnal a posiloval je ve vzájemné lásce.*“³³

³² BUGEL, W. A kol.: *Obřady manželství v různých liturgických tradicích*. 2013. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 978-80-244-3822-1. s. 101.

³³ Cit. Ibid, s. 102.

Touto citací je řečeno přítomným, že jsou součástí společenství, které spojuje radost z daného okamžiku, společnou modlitbou a božím slovem. Aby Bůh snoubencům žehnal a ti byli naplněni láskou a žili v jednotě a vzájemném porozumění, se kněz za ně modlí. A dá se říci, že Boží slovo, není stěžejní jen pro tento daný slavnostní den, ale hlavně pro jejich společný život. Měli by se jím řídit a žít podle něj a z něj. Z výše uvedeného textu se nepoukazuje na nic o budoucím manželství, ale pouze se zmiňuje jednota a začátek společného manželství.

Druhé oslovení: „*N a N, církev se s vámi raduje a vítá vás i vaše rodiče a přátele v tento den, kdy stojíte před Bohem, našim společným Otcem, a vstupujete na celý život do manželství. Ať Pán v tento pro vás radostný den vyslyší vaše prosby, ať vám poskytne svou moc, chrání vás a dá vám vše, po čem v srdci toužíte, a splní všechna vaše přání.*“³⁴

Naopak v této první části textu se v citaci kněz neobrací pouze k ženichovi a nevěstě, ale i ke všem přítomným svatečkanům. Již při stvoření světa bylo manželství bráno v původním plánu jako jednota soužití ženy a muže. Takže se v tomto textu snoubencům říká, že mají být před Bohem jako jeden a ve svém manželství být stálý. Výraz „společenství života“ myslí se tím, že život obou manželů se má vzájemně sdílet, rozumět si v sexualitě, mít společné plány, sny, zájmy, a darovat se jeden druhému.

Bůh je na cestě manželstvím průvodcem. Manželství chrání a podle slov Krista spojil ženu a muže ve svátosti manželství, „na začátku při stvoření Bůh učinil lidi jako muže a ženu...“ a „co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!“³⁵ V druhé části citace se hovoří o vyslyšení proseb Bohem, mluví i o naději a vyslyšení jejich přání a také, že je bude na cestě manželství chránit a pomáhat jim. „*Manželé jsou Bohem povoláni, aby si vzájemně projevovali lásku, která má přinášet plody*“.³⁶

Existují tři mešní formuláře (A, B, C), ve kterých jsou obsaženy vždy dvě vstupní modlitby, takže dohromady je jich šest. A všechny můžeme najít ve Svatebních obřadech.

³⁴ Cit. Ibid, s. 102-103.

³⁵ Cit. Mk 10,6/ 10,9.

³⁶ BUGEL, W. A kol.: *Obřady manželství v různých liturgických tradicích*. 2013. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 978-80-244-3822-1. s. 10.

4.4.2. Bohoslužba slova

Je zde možnost několika čtení a to čtyři verše před evangeliem, deset evangelií, devět ze starého zákona, čtrnáct z apoštola a sedm responsoriálních³⁷ žalmů. Většinou bývají tři čtení, avšak není to povinné. První je vždy čtení ze starého zákona kromě doby velikonoční. „*Bohoslužba slova má poukázat na význam manželství v dějinách spásy a jeho poslání v posvěcování manželů a dětí*“.³⁸ Z tohoto vychází rubrika svatebních obřadů a stanovuje určitá kritéria, podle kterých se vybírají perikopy. Perikopy se vybírají podle rubriky související s homilií. „*Po evangeliu kněz poukáže na homilii na tajemství a milost křesťanského manželství, na důstojnost manželské lásky, svátostnou milost a povinnosti manželů. Vychází z posvátných textů a bere při tom ohled na osobní situaci přítomných*“.³⁹ Mělo by to být obsaženo v biblických textech, které si snoubenci vybrali. Při obřadu musí být alespoň jedno čtení, které pojednává o manželství a to z důvodu, aby si snoubenci uvědomili jaké má manželství poslání, aby v nich přečtený text něco zanechal a působilo v nich přečtené slovo Boží. Mnoho lidí si toto poslání neuvědomují.

V liturgické knize jsou různá čtení a nemusí se přímo týkat manželství. Může v nich jít jen o lásku, jednotu, čistotu, svornost, dobročinnost a poslání křesťanů. Ve *Svatebních obřadech* se značí hvězdičkou ty, které se přímo týkají manželství, aby se v tom lépe orientovalo.

4.4.3. Vzájemné udílení svátosti

Manželské udílení svátosti se koná po homilii a je to součástí bohoslužby slova, celé je to zakončeno modlitbou věřících. Na podstatu a poslání křesťanského manželství se ptá kněz otázkami, než přistoupí k samostatným manželským slibům. Některé otázky se mohou dle okolností vypustit. Při manželském slibu si manželé mají podat ruce a říct svůj souhlas tedy „ano“ před církví. Ve Starém Zákoně v knize Tobiáš bylo již toto gesto. Vzájemnou věrnost a vůli žít ve společném manželství se symbolizuje gestem a to takovým, že si manželé podají pravou ruku a tím svůj souhlas zpečetí. Tak i v běžném životě stvrzujeme své sliby nebo slovo, podáním ruky.

³⁷ Responsoriální = žalm s odpovědí

³⁸ BUGEL, W. A kol.: *Obřady manželství v různých liturgických tradicích*. 2013. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 978-80-244-3822-1. s. 108.

³⁹ Cit. Ibid, s. 10.

Manželský slib má více variant a v průběhu celého obřadu je to vrcholný okamžik. Slibem se tak mezi mužem a ženou vytváří nový vztah: manželé, kteří přijímají jeden druhého a dávají se jeden druhému jako dar, kterým chtějí vyjádřit přijetí svého partnera a oddanost na celý život v lásce a úctě. Po manželském slibu kněz toto jejich rozhodnutí přijímá a stvrzuje, dále pokračuje modlitbou a požehnáním manželů.

Prsten, který snoubenka dostala, byl dříve součástí obřadu. Byl symbolem věrnosti učiněnému slibu. A požehnání prstenu následovalo na závěr obřadu. Později došlo k tomu, že prsten mají oba dva snoubenci. Pak následuje modlitba, ve které se kněz obrací s prosbou k Bohu, aby prsteny, které si navzájem dali, byly znamením vzájemné lásky a věrnosti a hlavně aby dostali potřebné dary a ctnosti a v neposlední řadě, aby ve všem vytrvali.

Při navlékání prstenů si snoubenci mohou navzájem říci: „*N..., tento prsten je znamením věrnosti*“⁴⁰.

4.4.4. Obětní dary a eucharistická hostina

Eucharistie je jedna ze základních součástí křesťanského kultu, při kterém se připomíná Poslední večeře Ježíše Krista přijímáním vína a chleba a vzdávají se díky za spasení⁴¹. Tento pojem používali již církevní otcové a také se používalo v římské liturgii. Obětní dary mohou přinášet novomanželé. Nad dary jsou pronášeny tři modlitby.

První modlitba obsahuje dvě prosby. V první prosbě kněz žádá Boha, aby ve prospěch snoubenců přijal dary, které mu přinášejí. Ve druhé prosbě kněz prosí Boha, aby novomanžele spojil ve svátosti a vytvořil mezi nimi pevný vztah propojen neuhasínající láskou.

Druhá modlitba je podobná předchozí, jen se liší ve druhé prosbě tím, že se soustředí více na snoubence než na manželství.

Třetí modlitba se obrací k Bohu skrze Ježíše Krista. Taktéž jsou zde dvě prosby. V první kněz prosí Boha za celé společenství a ve druhé aby dary, které novomanželé přinesli, milostivě a láskyplně přijal. Autorem manželství je Bůh, proto je bráno jako posvátné. V knize *benigno suscipe vultu ut je* třetí prosba k eucharistické svátosti, která má za úkol posílit lásku novomanželů mezi sebou navzájem a také lásku k Bohu. Eucharistie se stává vrcholem slavení.

⁴⁰ Sv. O. 2007, s. 14.

⁴¹ *Euchologie*. Dostupné z: <http://www.iencyklopedie.cz/euchologie>

Prosby se vyskytují v přímluvách za novomanžele v eucharistických modlitbách I, II, III. První modlitba je inspirována Veronským sakramentářem, kdy kněz při svatební mši říká: „*Přijmi tedy, milostivě, Bože, obět' svých služebníků N a N a celé své rodiny, která se za ně modlí. Tys je chránil až do dne jejich sňatku: stůj při nich i nadále a dej, ať se dočkají radosti na svých dětech a spolu šťastně žijí dlouhá léta*⁴²“⁵¹. Tato prosba vychází z toho, že Bůh vedl snoubence už před tím, než se vzali až k uzavření manželství. Prosí také za děti a dlouhý život manželů.

Ve druhé eucharistické modlitbě kněz prosí Boha: „*Pamatuj, Bože, také na N a N: tys je chránil až do dne jejich sňatku, stůj při nich i nadále, aby provázení tvou milostí setrvali v pokoji a lásce*“⁴³. V této prosbě se jedná o to, aby Bůh nezapomněl na ty, za které se modlíme a byli pod Boží ochranou a bděl nad novomanželi nadále a oni, aby zůstali ve vzájemné lásce a svornosti.

Ve třetí eucharistické modlitbě je: „*Posilni, Bože, svou svátostnou milostí N a N: tys je chránil až do dne jejich sňatku, stůj při nich i nadále, aby provázení tvou milostí setrvali v pokoji a lásce*“⁴⁴.“ Manželství má svátostný charakter, ze kterého vychází přímluva za novomanžele. Přimlouvají se za to, aby byli věrni po celý jejich život svému slibu, který dali před Bohem a církví.

4.4.5. Svatební novomanželské požehnání

V římské liturgii je základním prvkem k uzavření manželství svatební požehnání. Následuje hned po Otčenáši. Při požehnání mohou přijít buď k oltáři, nebo si kleknout na místě, kde stojí. Roku 1970 ve *Svatebních obřadech* se modlitba zaměřovala na nevěstu a až ve druhém vydání roku 1991, požehnání přijímali oba novomanželé. Požehnání musí předcházet vzájemný souhlas a má jít o řádně uzavřené manželství. Na počátku byla stvořena lidská přirozenost žít manželským vztahem podle Božího záměru.

Struktura modlitby je následující: anamnéze, epikleze a doxologie. Nyní se blíže věnovat jednotlivým strukturám.

⁴² BUGEL, W. A kol.: *Obřady manželství v různých liturgických tradicích*. 2013. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 978-80-244-3822-1. S. 118.

⁴³ Cit. Ibid, s. 118

⁴⁴ Cit. Ibid, s. 118

1. **Anamnéze** představuje, když si liturgie připomíná určité momenty z dějin spásy. Anamnéze se dělí se na tři části: v první části je projevena Boží moc a to ve stvoření. Ve druhé části se nepoukazuje na stvoření jednotlivce, ale na stvoření ženy a muže k božímu obrazu. A třetí část poukazuje na původní manželství. Bůh v knize přísloví dává muži jeho druhou „polovinu“. Pokud žena naplní Boží příkaz „plození“ tak ji Bůh požehná a usmíří. Bůh po potopě dává znovu lidem požehnání: „*Bůh Noemu a jeho synům požehnal a řekl jim: Plod'te a množte se a naplňte zem*“.⁴⁵
2. V **epikletické části** se prosí o požehnání oběma snoubencům. Dříve se žehnalo jen nevěstě. Dnes je ještě nově vložena prosba o seslání Ducha svatého, která byla inspirována žalmem (104,103) a listem Římanům (Řím 5,5)⁴⁶

Buď prosíme za dary Ducha svatého tedy milosti anebo z milost posvěcující. Duch svatý je součást Boží trojice a je účastný na boží lásce a tak zdokonaluje a obohacuje manželskou lásku. Mluví o tom list Efesanům (Ef 5,1-2)⁴⁷ II. vatikánský koncil také mluví o „zdokonalení manželské lásky.“

„Spasitel lidí a Snoubenec církve vychází vstříc věřícím manželům svátostí manželství. Zůstává pak s nimi, aby, tak jako on miloval církev a vydal sám sebe za ni, i manželé milovali jeden druhého ve vzájemné oddanosti s trvalou věrností. Opravdová manželská láska je pozdvížena k účasti na božské lásce,... aby manželé byli vedeni k Bohu a dostalo se jim pomoci a posily v jejich vznešeném úkolu otce a matky“⁴⁸.

Doxologie čili chvalořečení představuje slavnostní provolání Boží slávy a tvoří závěrečnou část křesťanské modlitby. Dále pokračují prosby za nevěstu, za ženicha a na závěr za jejich společnou cestu manželstvím. Manželka by se měla nechat inspirovat příběhy svatých žen z bible a snažit se je následovat. V prosbách za nevěstu se prosí o vnitřní pokoj, mír a lásku. Po II. vatikánském koncilu byly vytvořeny nové prosby za manžela ve vztahu k jeho manželce. Úctu a důvěru má manžel prokazovat své ženě, toto chce přímluva zdůraznit. Oba

⁴⁵ Gn 9,1.

⁴⁶ „A naděje neklame, neboť Boží láska je vylita do našich srdcí skrze Ducha svatého, který nám byl dán.“

⁴⁷ „Jako milované děti následujte Božího příkladu a žijte v lásce, tak jako Kristus miloval nás...“

⁴⁸ BUGEL, W. A kol.: *Obřady manželství v různých liturgických tradicích*. 2013. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 978-80-244-3822-1. S. 122. and , <http://www.manzelstvi.cz/2-vatikansky-koncil/Svatost-manzelske-rodiny-GS-48.html>.

jsou si rovni, protože dostávají od Boha stejnou milost a mají stejný cíl v životě. (1Petr 3,7)⁴⁹. Po Kristově vzoru má manžel milovat svou ženu. Reálným znamením na účasti lásky mezi Kristem a církví je také manželství. Přímluvy končí prosbami za oba manžele, za jejich společný manželský život, aby zachovávali desatero, žili podle víry, byli si věrni, následovali a svědčili svým životem o Kristu, byli posilováni evangeliem a tak došli do blažené věčnosti. Také následuje přidaná prosba za jejich budoucí děti.

4.4.6. Modlitba po přijímání a propuštění

Pokoj s tebou se říká hned po požehnání a udělí si navzájem pozdravení pokoje. Manželé a popřípadě ti nejbližší můžou přijímat hostii obojím způsobem. Zpěv u přijímání obsahuje Boží chvály, zachovávání Božího přikázání, Boží prozřetelnost pro rodinu a manželství. Máme tři mešní formuláře a každý obsahuje vlastní modlitbu po přijímání.

Formulář A: Bůh spojil ženu a muže posvátným poutem a proto se nejprve prosí o Boží pomoc, aby Bůh novomanžele ochraňoval a doprovázel je na cestě v manželství. A druhá prosba je, aby skrze pravidelné přijímání eucharistie docházelo k harmonickému soužití a lásce.

Formulář B: Manželé mají být svědky Božího zákona v rodinném životě a v manželství, avšak to v dnešní době není vůbec jednoduché. Manželé by měli být spojeni v Bohu a vydávat svědectví o lásce. Tohle ale vyžaduje hodně velké úsilí a odhodlání a proto, mají posilu nacházet hlavně v přijímání Krista tedy v podobě eucharistie a také v Boží pomoci.

Formulář C: V této modlitbě za manžele nejsou žádné konkrétní prosby. První část je věnována novomanželům a druhá je určena přítomným v kostele, protože všichni se mají účastnit eucharistické oběti a zakusit jeho účinek.

Závěrečné obřady se dějí obvyklým způsobem, akorát je uděleno závěrečné požehnání slavnostnějším způsobem. Opět jsou zde tři mešní formuláře a každý má vlastní text požehnání.

⁴⁹ „Stejně i muži: když žijete se svými ženami, mějte pro ně porozumění, že jsou slabší a prokazujte jim úctu, protože jsou spolu s vámi dědičkami daru.“

Formulář A: V závěrečném požehnání se volá k Bohu, aby začínající společný život manželů ochraňoval. V srdci mají být naplňováni mírem a spokojeností. Kristus má být v jejich srdcích. Ve druhé prosbě Bůh manžele ochraňuje a žehná jejich budoucím dětem, které jim dá. Ve třetí části mají být manželé svědky lásky Boží a chudí i potřební by u nich měli najít pomoc. Závěrečné požehnání se vztahuje na celé společenství. Závěrečné požehnání zdůrazňuje spojení života a lásky manželů jako tomu je u Krista a církve.

Formulář B: Požehnání směřují k Boží Trojici. První prosba se obrací k Bohu Otci, aby manželům daroval radost a žehnal jim tím, že jich obdaruje dětmi. Druhá prosba je směřována k Božím Synu, aby manžele posiloval jak v období radosti, tak i v období zkoušek. Nakonec je vzván Duch svatý, aby je naplňoval láskou. „*A naděje neklame, neboť Boží láska je vylita do našich srdcí skrze Ducha svatého, který nám byl dán*“⁵⁰.

Formulář C: V první prosbě se připomíná Ježíš na svatbě v Káni galilejské a žehná novomanželům i příbuzným. Druhá prosba vychází z listu Efesanům: „*Muži milujte své ženy, jako si Kristus zamiloval církev a sám se za ni obětoval*⁵¹“ a z Janova evangelia: „*Bylo před Velikonočními svátky, Ježíš věděl, že přišla jeho hodina, aby z tohoto světa šel k Otci, miloval své, kteří jsou ve světě, a prokázal svou lásku k nim až do konce*“⁵². Prosíme, aby láska, která spojuje Krista s církví, spojovala také manžele při uzavírání svazku manželského a tak zakusili tuto lásku, která vede k dokonalosti. Za Kristovo vzkříšení a svědectví víry, o kterém mají manželé svědčit, prosíme ve třetí části. Hlavním bodem v římské liturgii při uzavírání manželství bylo požehnání nevěsty. Darování se navzájem znamená, že jsou ochotní být si navzájem manželem a manželkou tedy zdůrazňuje to manželství⁵³.

⁵⁰ Řím 5,5.

⁵¹ Ef 5,25.

⁵² Jan 13,1.

⁵³ BUGEL, W. A kol.: *Obřady manželství v různých liturgických tradicích*. 2013. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 978-80-244-3822-1. s. 118.

5. Rituální příprava na manželství

Příprava na manželství je vhodná pro ty, kteří ke křesťanské svátosti přistupují „v příhodném a výsadním okamžiku, je čas *Kayrós*, ve kterém Bůh promlouvá ke snoubencům a vzbuzuje tak v nich vnímavost pro povolání k manželství a pro život, do něhož svátost manželství uvádí“⁵⁴. Součástí intenzivního evangelizačního procesu je samotný proces evangelizace, který chápeme jako dozrávání a prohloubení víry. Je nutné mít dostatečnou víru, a pokud tato není, je nutné ji oživit. Toto oživení může být doprovázeno dlouhodobým vyučováním, jehož součástí je předávání základních křesťanských pravd, které mohou být nápomocny snoubencům k upevnění a prohloubení jejich víry.

V této práci se průběžně zmiňuji o významu manželství a důležitosti přípravy na něj. Co je ovšem tím výchozím bodem pro cestu manželstvím? Je to především vědomí, že Kristus Pán v síle Ducha svatého učinil a povýšil manželský svazek na svátost Nové smlouvy. Tato svátost zakládá křesťanskou rodinu jako domácí církev a tedy i základní buňku společnosti a svatyni života. Přes určité současné těžkosti je manželství stále velký zdroj síly, života a lásky. Příprava na manželství znamená široký proces k manželskému životu, který bere v úvahu souhrn všech hodnot, a s přihlédnutím na současné problémy v civilizaci si dovoluji říci, že příprava na manželství je nutnost. Tato příprava znamená úctu k životu a jeho ochraně. Existence manželství je tak důležitá a skutečnost tak obsažná, že vyžaduje proces senzibilizace, aby muž a žena měli tu potřebu se na ni připravit. Pokud probíhá v rodině pastore, můžeme usilovat i zdůraznění nutnosti přípravy na manželství. Stojí také za zmínku, že příprava na manželství byla vždy nutná, ale právě křesťanská kultura tento počátek ulehčovala a přijímala. V současné době je tato příprava mnohem náročnější, ale také namáhavější a především naléhavější. Jan Pavel II. ve své apoštolské adhortaci *Familiaris consortio*⁵⁵ poukázal na to, že: „*potřebnější než kdy předtím je dnes příprava mladých lidí na manželství a na rodinný život*“. Proto je nutné, aby církev jednak vytvářela a zároveň podporovala stále lepší a také intenzivnější způsoby příprav na manželství a to především proto, aby se odstranily nesnáze, které na manželství doléhají a také, aby se podporoval rozvoj šťastných manželství.

⁵⁴ Příprava na svátost manželství. Sekretariát České biskupské konference. 2001. Praha.

⁵⁵ Tento dokument popisuje přípravu na manželství, která se má uskutečňovat ve třech stupních jako příprava bližší, vzdálenější a bezprostřední.

Celý proces přípravy na manželství také souvisí s předběžným vzděláním snoubenců, proto má velký význam také pomoc již existujících rodin a celé církve. Důkladná příprava spočívá jak v hodnotě manželství a svátosti, tak i v rozhodujícím významu doby zasnoubení.

5.1. Příprava na manželství - pastorační plán ČBK

Přípravou na manželství se také zabývá ČBK, protože právě manželství se stává tím základním kamenem a obrazem tradiční rodiny. Rodina je nejvyšším pilířem pro výchovu další generace a zachování tradičních hodnot. Proto ČBK (Česká biskupská konference) sepsala směrnici pro přípravu na svátost manželství v ČR, aby předložila, jak můžeme přispět k posílení tradičních hodnot tak, aby se eliminovaly, nešťastně uzavřená manželství. Směrnice byla schválena 4. 7. 2010 na dobu 6 let 81. plenárním zasedáním. Platnosti nabyla 1. října 2010.

Směrnice je rozdělena do několika bodů zabývajících se přípravou na manželství. Je však textem pouze orientačním ne vzorovým nebo sbírkou snoubeneckých katechezí. Vychází z požadavků magisteria a ze situace katolické církve. Jak už bylo výše zmíněno, bere ohled na různé tradice a rity jednotlivých oblastí.

Směrnice také uvádí komu je určena. Jsou to hlavně faráři, jáhni, pastorační rady, administrátoři farnosti a všem ostatním, kteří se na přípravě na manželství podílejí. Můžou z ní, ale čerpat i pedagogičtí a pastorační pracovníci nebo katecheti.

Směrnice uvádí tři fáze přípravy na manželství a to: vzdálenější, bližší a bezprostřední přípravu. Všechny tyto tři fáze jsou pro budoucí manžele velmi důležité, protože jejich budoucí vztah je formován již od raného dětství a prochází několika fázemi. Taktéž je velmi důležitý vzor rodiny, který později budou napodobovat. Vzdálenější, bližší a bezprostřední příprava tvoří jeden celek, který je mladému člověku představen jako alternativní způsob života vůči většinovému kulturnímu konsensu ve smyslu vytváření životního stylu tvořivé a sebevědomé křesťanské minority⁵⁶.

⁵⁶ Směrnice ČBK pro přípravu na svátost manželství v ČR. 2010. Praha: Česká biskupská konference.

5.1.1. Vzdálenější příprava na manželství

Touto přípravou procházíme už v dětství prostřednictvím svých rodičů, rodiny nebo farnosti. Díky rodičům se v nás utváří osobnosti a to buď se silnými, nebo slabými stránkami. Je to období, kdy do nás vrývají lidské a morální hodnoty. U křesťanských rodin je taktéž důležitá katechetická a duchovní výchova. Proto by rodiče měli mít již od dětství svých dětí na paměti, že právě oni přispívají ke vzdálenější přípravě na manželství. (ČBK) Hlavním problémem dnešní doby je, že se málo zachovává obraz tradiční rodiny. Páry spolu žijí, aniž by byli svoji, bez vyhlídky na budoucí sňatek nebo se nechávají civilně rozvést, i když před církví jsou stále svoji. Pak dětem chybí vzor jednoho z rodičů a častokrát z nich vyrůstají nevyrovnané osoby, protože nežijí v jistotě a lásce obou rodičů. Nemají v této záležitosti vzor ve svých rodičích a mnohokrát pak chybují ve vlastním manželství. Častokrát se setkáváme s tím, že do manželství lidé vstupují neuváženě a zbrkle aniž by dříve pochopily, co všechno manželství znamená a obnáší. A proto je důležité, aby příprava na manželství provázela člověka všemi fázemi jeho života již od raného dětství a tím byl připraven na manželství a eliminoval tak rozpady manželství, kterých je momentálně nespočetně mnoho.

5.1.2. Bližší příprava na manželství

Dlouhodobou bližší přípravou se rozumí prohloubení víry u dospívajícího člověka. Bližší příprava se může realizovat i přípravou na biřmování, kdy jsou rozebrány otázky typu: křesťanské chápání muže a ženy, psychické rozdíly mezi ženou a mužem, manželství jako celoživotní závazek doprovázený Bohem, problémy smíšených sňatků a nepokřtěných a také ochota přijmout děti. Tyto témata bývají mladými lidmi častokrát podceňovány, ale pravdou je, že kdyby se mladé páry o tuto problematiku více zajímaly, zjistily by, že manželství není jen cesta růžovou zahradou, ale také trnitou cestou. Mnoho párů si představuje, že vztah bude stále fungovat tak, jako na začátku, ale tomu tak bohužel není. Je třeba na něm každodenně pracovat, aby se dva lidé měli stále rádi a zachovávali k sobě úctu. Nedílnou součástí tvoří také náboženská výchova, která připravuje mladé lidi na manželství a na to, že musí být neustále rozvíjeno.

Ti, co byli pokřtěni, ale ve víře nežili a později se setkali s vírou prostřednictvím volnočasových aktivit, mohou projít tzv. prekatechumenátní přípravou. Existují také „Centra pro rodinu“, které slouží jako poradci pro pastorační rodin. Pastoračními programy by měl přispívat také místní kněz ve své farnosti a úzce spolupracovat s „Centrem pro rodinu“.

Myslím si, že vzhledem k počtu rozpadů manželství by se měl zvětšit důraz na bezprostřední přípravu na manželství, kde by měl kněz každému snoubeneckému páru přiblížit, co znamená křesťanské manželství. A také páry připravovat nejen z teologického hlediska, ale také z psychologického.

5.1.3. Bezprostřední příprava na manželství

„Bezprostřední příprava na svátost manželství se má konat v posledních měsících a týdnech před svatbou tak, aby se „předmanželské zkoušce“, jakou žádá předmanželské právo, dal nový smysl a obsah a současně nová forma. Taková příprava, nezbytná v každém případě, je ještě naléhavější u snoubenců, kteří doposud prokazují mezery a obtíže v křesťanské nauce a praxi.

K tomu, co se má poskytovat na této cestě víry, podobné katechumenátu, musí patřit také hlubší poznání tajemství Krista a církve i poznání významu milosti a závazku křesťanského manželství, stejně jako příprava na aktivní a uvědomělou účast na svatební liturgii“⁵⁷.

Bezprostřední příprava navazuje na předchozí přípravu vzdálenější a bližší. Pro spoustu snoubenců je tahle příprava prvním nahlédnutím do křesťanského manželského života ve dvou. Proto jsou se snoubenci probírány i témata z přípravy vzdálené a bližší a snaží se jim ukázat cestu k dobrému manželství. Pro někoho mohou tyto přípravy sloužit spíše jako opakování něčeho, co už znají neboli, jako prohlubování svých vědomostí a pro někoho jako otevření něčeho nového.

Farář zodpovídá za přípravu snoubenců a má za úkol řídit se a naplnit pastorační programy. Snoubenci mají své rozhodnutí pro společný život oznámit svému knězi i s přesným termínem svatby a kněz musí vykonat kanonické šetření, sepsat svatební protokol a také v ohláškách svatbu ohlásit. Je nutné udělat kanonické šetření co nejdříve a sepsat protokol, aby se zjistily případné překážky k uzavření sňatku a tyto překážky se daly včas nějakým způsobem vyřešit nebo nadcházející sňatek zrušit.

⁵⁷ Směrnice ČBK pro přípravu na svátost manželství v ČR. 2010. Praha: Česká biskupská konference. s. 7.

Důležitým bodem je zde kanonické šetření, které zjišťuje od každého snoubence zvlášť, zda se nebrání k přijetí dětí a jestli je povedou ke křesťanské víře. Zda mezi nimi nestojí nějaká překážka, která by bránila jejich sňatku. Může však dojít k tomu, že snoubenci odmítají to, co po nich vyžaduje církev, v tom případě je pak nemůže farář oddat. Musí jim sdělit, že sňatek v takové situaci není možný. Tato činnost náleží pouze farářům.

Směrnice uvádí, že snoubenci by měli za farářem přijít asi jeden rok před svatbou a BP stačí, když bude trvat jen tři měsíce v počtu šesti setkání, aby farář měl čas se dostatečně na pár připravit a zjistit zda jejich výuka bude probíhat soukromě nebo ještě s jinými páry. To záleží na situaci, co bude pro daný pár vhodnější. Myslím si však, že pro pochopení problematiky manželství jen šest setkání nestačí. A je určitě velmi přínosné, když se účastní nějaké přednášky o manželství přímo od nějakého křesťanského manželského páru. Právě křesťanští manželé jim mohou hodně předat, co se týče praktického života. Účast na přípravě je tzv. morální povinnost. Pokud někomu z různých důvodů nevyhovují termíny setkávání, může jim farář nabídnout jinou alternativu.

Shrneme-li důvody bezprostřední přípravy, pak se zabývá tématy jako: psychologie vztahu, dítě v životě manželů, vztahy, řešení problémů, společné hospodaření s financemi, sexualita a nedílnou součástí jsou také informace, jak bude probíhat svatební obřad a rozebrání manželského slibu. Bezprostřední příprava se má konat několik měsíců před svatbou. Jde o hlubší poznání významu a smyslu manželství. Také je jeden oddává druhému, respektuje ho. Během této přípravy je možné přistoupit k aktu zasnoubení.

Směrnice na přípravu manželství nezamýšlí žádné veliké změny. Požaduje, aby učení vycházelo z II. vatikánského koncilu a čerpali také z dokumentu Papežské rady pro rodinu: *Příprava na svátost manželství*.

Příprava na manželství je velmi důležitým obdobím pro snoubence, protože dnes doba před zasnubami a zasnubami se úzce pojí se zkušenostmi jiných snoubeneckých a manželských párů v našem okolí, ve kterém žijeme. Manželé, většinou doufají, že vše půjde hladce jako na začátku jejich vztahu a dále na svém vztahu nepracují, což má neblahý vliv na celý vztah a bohužel špatně končí. Tím dávají špatný vzor svým potomkům a lidem, kteří nejsou v manželství.

Základním pilířem manželství je totiž lidská svoboda, kdy jeden druhého nemáme brát jako samozřejmost a majetnický se přivlastňovat. Naopak, máme se přijímat s úctou. Můžeme se také svobodně rozhodovat a vidět Boží plán, kterým nás povolává do křesťanského manželství. A abychom uměli toto povolání přijmout k prožívání lidské lásky ve vztahu jeden k druhému.

Manželství není o tom někoho vlastnit, ale o vzájemné lásce, věrnosti, toleranci, svobodě, úctě, důvěře a porozumění. V dnešní době mnoho mladých lidí vychází z nefunkčních rodin, ze kterých si neodnesou žádný vzor do manželského života. Rodiče jim nepředali žádné hodnoty, o které by se mohli opřít, protože neměli správné zázemí. Taktéž kulturní a sociální podmínky mají nepříznivý vliv na vývoj a zrání člověka. Velmi často se stává, že o svátost manželství snoubenci žádají většinou pozdě a to ještě třeba z nesprávných důvodů, protože nemají správný motiv, anebo stále nejsou dostatečně duchovně vyzrálí na křesťanský manželský život. Často se jejich představy o církevním sňatku a co po nich církve žádá v křesťanském manželském životě, liší. Nebo mají odlišné osobní příběhy. Kdy jeden z páru si plně uvědomuje, co obnáší křesťanské manželství a druhý z páru nemá ani ponětí. Také jejich očekávání z přípravy na manželství a manželství samotné se může lišit a mohou vzniknout problémy. Proto je třeba tohle u snoubenců zjistit, kde se jejich představy o jejich budoucím životě scházejí a rozcházejí a upravit podle toho přípravu tak, aby se potkali na stejné cestě. Šlo by o preevangelizaci, evangelizaci či pastoraci. Neměla by však nikdy chybět evangelizace k prožívání života podle evangelia.

Podle Jana Pavla II. můžeme vzdálenější, bližší a bezprostřední přípravu na manželství chápat jako celistvý proces. Cílem procesu je připravit lidi ke křesťanskému celoživotnímu povolání do manželského života. Do úvahy se také musí vzít jejich stupeň křesťanské zralosti a růst osobní a duchovní cesty. Jestli jsou schopni porozumět a pojmout duchovní témata.

Směrnice ČBK věnuje malou pozornost také křesťanské sexuální etice. Pastorce poukazuje na hledání smyslu lidské sexuality, a aby v době předmanželské přípravy porozuměli, jaká moudrost spočívá v tom, když intimní život začíná až po uzavření sňatku⁵⁸.

⁵⁸ Ibid.

5.2. Obřad žehnání snoubenců a období před uzavřením sňatku

Zásnuby pocházejí ze starého řeckého, orientálního i starořímského manželského práva a také z arhalských zásnub. Z této doby pochází tradice předání prstenu nevěstě, kterým si ženich zaručuje dodržení smlouvy o nastávajícím sňatku. Samozřejmě tento zvyk se odehrává i v dnešní době. Dříve se tomu říkalo tzv.: kupování nevěsty, kdy se otcí nevěsty, zaplatila záloha tzv. arrha⁵⁹ a tím měl jistotu o předání nevěsty a také o její věrnosti k němu. Sloužilo to jako závazek. Uzavření sňatku se odehrává později. Ženichovi byla předána nevěsta, kterou si odvedl k sobě domů.

Zásnuby a svatební obřad nemají probíhat současně. Avšak na Západě v 11. stol. se začaly odehrávat zásnuby a svatba současně. Přesto, se nám ze středověku a novověku dochovalo, že zásnuby se mohou slavit v rámci církve. Zásnuby začaly probíhat v bohoslužbě slova, kterou vedl buď kněz nebo jeden z rodičů. Zmiňuje se o tom německý benedikcionál z roku 1978. Římský benedikcionál z roku 1984 taktéž obsahuje slavení zásnub v bohoslužbě slova. Zásnubní obřad může vést kněz nebo jáhen, ale také rodič nebo laik. Zásnubní obřad se neslaví ve mši, aby se nespojoval se svatební mší. Ale může se v kostele odehrát obřad žehnání snoubenců. Obřad žehnání při zásnubách obsahuje také český benedikcionál z roku 1994⁶⁰.

Zásnuby jsou znamením lásky dvou lidí, kteří se rozhodli vstoupit společně na cestu životem prostřednictvím manželství. „Je to také výraz *pevné vůle dvou lidí společně vstoupit do manželství*“.⁶¹ „*Snoubencům se vyprošuje Boží požehnání, aby ve svůj čas zdárně završili to, co nyní začínají*“.⁶²

Naše kultura má předstupuň svatby a tím jsou myšlené zásnuby. Zásnuby také spadají do církevních záležitostí. Je však třeba si uvědomit, že i když se zásnuby mohou slavit v rámci církve tedy v kostele, nejsou „poloviční svatbou“. Druhé vydání svatebních obřadů a i Benedikcionál obsahuje strukturu zásnub. Požehnání snoubenců vyvrcholí svátostí. Zásnuby jsou v textech chápány jako rodinná slavnost, takže kněz ani jáhen u toho nemusejí být. Křesťanské zásnuby se mohou slavit buď v rodinném kruhu obou rodin snoubenců anebo, kdy požehnání můžou dát rodiče anebo to může být jen soukromá věc mezi snoubenci

⁵⁹ Arrha= závdavek, byl to drobný dar či symbolická splátka. Dělo se to v dávných dobách na znamení nějaké smlouvy např.: obchodní nebo při zásnubách. Při sporu slouží jako důkaz.

⁶⁰ ADAM, A.: *Liturgika - křesťanská bohoslužba a její vývoj*. 2008. Praha: Vyšehrad. ISBN 80-7021-420-1.s. 296-297.

⁶¹ Cit. Ibid.

⁶² Směrnice ČBK pro přípravu na svátost manželství v ČR. 2010. Praha: Česká biskupská konference. S 7.

v kostele před knězem. Někdy je příčinou, že jedna z rodin nechtějí nebo nejsou schopni křesťanské zasnuby slavit, protože nejsou věřící⁶³.

5.2.1. Obřad žehnání při zasnubách

Tak jako svatební obřad tak i zasnubní obřad má svoji strukturu a může se konat v kostele. Řekla bych, že dnes jsou zasnuby spíše věcí soukromou a málo kdo ví, že by své zasnuby mohli stvrdit žehnacím obřadem v kostele. Tento obřad má za úkol snoubence posilnit na cestu, pro kterou se dobrovolně rozhodli. A také to znamená, že spoléhají a doufají v Boží pomoc v jejich vztahu. Struktura obřadu má 4 části:

- Úvod
- Čtení Božího slova
- Žehnací modlitby
- Závěr

Úvod: na úvod je vhodné zazpívat nějakou písničku, poté následuje znamení kříže, které udělá kněz současně s přítomnými a pozdraví se s nimi. Pak následuje uvedení obřadu.

Čtení Božího slova: zde se čtou texty z Bible. Záleží na snoubencích, který se jim líbí, a který si vyberou.

- Oz 2,20- 22, 25b
- Jan 15,9- 12
- 1 Kor 13,4- 13
- Flp 2,1- 4

Po přečtení textu z Bible následují Žalmy či nějaká vhodně vybraná píseň. Pár si může zvolit text, dle jejich výběru.

Žl 85 (84), 9ab + 10. 11- 12. 13- 14

Kněz má za úkol v této části vysvětlit biblické čtení tak, aby mu snoubenci dobře porozuměli. Pak následují přímluvy a po přímluvách se mohou pomodlit modlitbu Páně: *Otče náš...* Po otčenáši si snoubenci mohou vyměnit nějaké dary nebo prsteny. Myslím si, že výměna prstenů by mohla být matoucí z důvodu následující svatby, na které si vzájemně budou

⁶³ Ibid

vyměňovat prsteny. Spíše bych dala přednost něčemu symbolickému, co vystihne jejich vzájemné rozhodnutí vydat se na společnou cestou.

Žehnací modlitba je nejdůležitějším bodem v obřadu. Bůh snoubencům žehná a dává jim dar lásky, který mají střežit a vzájemně si jej předávat. Zároveň to může být také taková prosba za jeho pomoc na cestě, po které se chtějí společně vydat.

Závěr: konec obřadu je zakončen závěrečným požehnáním a zpěvem scholy nebo varhanami⁶⁴.

„Zásnuby člověku napomáhají, aby se naučil sebevládat a rozvinul respekt vůči druhému, který je charakteristický pro každou pravou lásku, jež nehledá v první řadě vlastní uspokojení ani vlastní blaho. Ve společné modlitbě prostě Pána, aby vaši lásku chránil a dával jí vzrůst, aby ji očišťoval od každého egoismu.“ (Benedikt XVI.)⁶⁵

5.2.2. Období před uzavřením sňatku

Muž a žena by neměli do manželství vstupovat nerozvázně a lehkomyšlně. Mnohdy se stává, že pár jedná impulzivně na základě svých pudů a návalu citů. Dostatečně se neznají a hrnou se zbrkle do svatby, která se častokrát mění z ráje v očištec. Měli by se nejdříve, co nejvíce poznat. Poznat své slabé i silné stránky, dobré i špatné vlastnosti taktéž zda jsou schopni řešit své problémy a vzniklé konflikty. Jak na tyto problémy a konflikty reagují a hledají společná východiska. Umět respektovat a tolerovat zlozvyky a návyky toho druhého. A v neposlední řadě, zda si umějí odpouštět a nadále si navzájem prokazovat bezpodmínečnou lásku a úctu. Měli by si tedy velmi dobře rozmyslet, koho si chtějí vzít a zda se dobře poznali. Při výběru životního partnera/ky, je dobré se za svůj protějšek nejdříve modlit. Bůh ví nejlépe, kdo je pro nás tím pravým partnerem do života, a proto nám náš protějšek ve vhodný čas pošle do cesty. Muž a žena, by se měli v době známosti lépe poznat a navzájem se zkoumat. Zjišťovat jaké je jejich náboženské vyznání a zda vírou žijí, jestli se k sobě povahově hodí, rodinné poměry, ochota přijmout děti, zdravotní stav a jestli je naděje na společný krásný život.

⁶⁴ Český Benedikcionál. 1994. Olomouc: Matice cyrilometodějská.

⁶⁵ Zasnoubení a příprava na manželství. Dostupné z: <http://teologietela.paulinky.cz/Zasnuby-Manzelstvi/Zasnoubeni-a-priprava-na-manzelstvi>.

Duchovní příprava je taktéž pro pár velmi důležitá. Víra bude pro snoubence největší oporou, na které mohou svůj vztah postavit. Aby byli snoubenci v budoucnu svým dětem, učiteli a vychovateli ve víře měli by prostudovat vhodnou literaturu nebo se obrátit na kněze. Nejdůležitější však bude jejich příklad a svědectví v životě. Také existují předmanželské kursy a duchovní cvičení pro snoubence k prohloubení duchovního života. Je důležité, aby snoubenci chodili společně do kostela na mši svatou, ke zpovědi a k přijímání.

Před uzavřením sňatku mají snoubenci bližší přípravu na svatbu. Kněz má za úkol snoubence obeznámit s problematikou manželského a rodinného života, probrat základní pravdy víry a připravit na svátost manželství. Snoubenci mají sňatek uzavřít ve stavu posvěcující milosti. Proto by měli jít napřed ke zpovědi. Aby zpověď byla předpokladem nového a lepšího života, je dobré, aby byla důkladnější a tím se uzavřela minulost. Za přijaté dobrodiní mají možnost snoubenci poděkovat při svatém přijímání a ujistit Ježíše, že se budou snažit svěřené úkoly od Pána Boha plnit.

*„Hleďte především jeho království a spravedlnost, a všechno ostatní vám bude přidáno.“
(Mt 6,33).*

Každý vztah je jiný a proto má každý jiný průběh a vývoj. V Bibli je uvedeno, že

„u Izáka to byl pouze čas, než služebník přivedl Rebeku, kdežto Jákob čekal na Ráchel sedm let a prožil při tom řadu potíží“⁶⁶.

5.3. Význam rituálů před a po uzavření sňatku

Každá kultura má své rituální prvky jak při zasnubách tak při uzavření sňatku. Některé rituály se zachovaly dodnes, samozřejmě prošli reformací. Například na západním území při zasnubách probíhaly různé rituální prvky:

- Svatební smlouva se podepisovala již při zasnubách, je to zvyk z pozdní císařské doby
- Nasazením prstenu nevěstě byla stvrzena smlouva. Zpočátku to byl jen železný prsten bez jakéhokoli kamínku a Tertulián se dokonce zmiňuje o zlatém prstenu. O předávání prstenu Isidor ze Sevilly udává ve svých Etymologiích že: „čtvrtý prst na ruce (prsteníček) je chápán jako *digitus fidei*, symbolizuje tedy věrnost smlouvě, neboť je

⁶⁶ Bible. Ekumenický překlad. Praha: Česká biblická společnost, 1995. ISBN 80-85810-08-5.

na něm žíla, která dosahuje až k srdci⁶⁷“. Z germánských tradic se převzalo předávání zasnubního prstenu a později se z něj stal snubní prsten.

- Dar pro nevěstu sloužil k zaručení a dodržení manželské smlouvy. Později byly za odstoupení od manželské smlouvy udělovány sankce.

Také uvádím rituální prvky, které se odehrávaly před svatbou a během svatby.

- Večer před svatbou má na sobě nevěsta rudý závoj, aby se odlišila vdaná žena od svobodné.
- Prováděli také věštby, aby zjistily vůli bohů.
- Starší žena (pronuba) spojuje ženichovi a nevěstě ruce a tím dává nevěstu ženichovi. Ve starém Římě se tento zvyk také prováděl a najdeme o něm zmínku i ve Starém zákoně. (Tob 7, 15).
- Volání bohů buď v soukromých domech, nebo chrámech a přinášení obětí.
- V domě nevěsty pak bylo pohoštění a probíhala oslava svatby.
- Po oslavě tedy večer se slavnostně uvádí nevěsta do ženichova domu.
- Nakonec společně odejdou do ložnice.

5.3.1. Křesťanské rituální prvky

Zásnubní obřad křesťané brali jako civilní slavnost a stejně tomu tak bylo i s manželským souhlasem. I samostatný manželský souhlas byl nezbytnou součástí domácí rodinné sféry.

Po konstantinovském obratu vznikají změny, kdy pronuba byla prostřednicí otcem nevěsty mezi mužem a ženou při sňatku, ale na začátku středověku tento zvyk vymizel a sňatek bylo lze uzavřít i bez přítomnosti rodinného příslušníka takže sňatek mohl uzavřít kdokoliv. A proto bylo později zakázáno uzavírat tzv. „laické“ sňatky. Pronubu nahradil buď biskup, kněz nebo jáhen, tedy nějaká církevní osoba.

Od 5. stol. v Římě se stává svatební mše součástí svatebního slavnostního požehnání a je to modlitba, která nahradila vzývání božstev. Svatební požehnání se dříve dávalo jen nevěstě a s tím bylo spojeno zahalení nevěsty závojem. Nad dívkou (pannou), která vstupuje

⁶⁷ BUGEL, W. A kol.: *Obřady manželství v různých liturgických tradicích*. 2013. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 978-80-244-3822-1. S. 78.

do manželství je pronášeno požehnání stejně tak, jako se pronáší modlitba nad zasvěcenou pannou. Obě jsou součástí církve. Svatební požehnání a posvěcení kněžským závojem byl dříve prvkem domácím, ale později se přesouvá do kostela.

Často se domníváme, že manželství je stvrzeno nositelem úřadu, avšak opak je pravdou. Ne kněz stvrzuje náš sňatek, ale je to eucharistie, která náš sňatek zpečetuje, jak je uvedeno níže:

„ Eucharistie je vlastním pramenem křesťanského manželství. Vždyť eucharistická oběť zpřítomňuje Kristovu smlouvu lásky s církví, zpečetěnou jeho krví na kříž. V této oběti nové a věčné smlouvy nalézají křesťanští manželé zdroj, z kterého pramení jejich smlouva manželská, její vnitřní podoba a trvalá životnost. Jako zpřítomnění Kristovy oběti lásky k církvi je eucharistie zdrojem lásky. Tato láska, darovaná v eucharistii, je živou duší společenství a poslání křesťanské rodiny⁶⁸“.

IV. lateránský koncil říká, že se má veřejně v kostele oznámit uzavřený sňatek, z toho plyne, že sňatek v kostele byl tehdy určen pouze vyšším vrstvám.

⁶⁸ BUGEL, W. A kol.: *Obřady manželství v různých liturgických tradicích*. 2013. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 978-80-244-3822-1. S. 99.

6. Křesťanské manželství

„Křesťanské myšlení od pradávna vnímalo, že manželství pokřtěných není jen symbol nebo obraz tajemství Krista a církve, ale že jako takové má samo zároveň účast na tajemství, jehož je obrazem, a že svátostný účinek se promítá na manželství jako celek“.⁶⁹ Křesťanské manželství bylo v různých dobách různě závislé na společnosti a státu. Nicméně pokud se podíváme ještě hlouběji, tak se zmíním, že již od počátku lidské existence vytvářejí muž a žena nerozlučitelné společenství, které ale v různých kulturách způsobuje nemalé problémy, proto se již první křesťané začali zabývat otázkou smyslu svazku manželského. Nermalou zásluhu má na celém tomto procesu také Tomáš Akvinský, který shrnul klasický pohled na manželství a zakomponoval do křesťanského pojetí a později manželský svazek získal náboženskou dimenzi a to především s příchodem Božího syna. Dochází tak k propojení křesťana a církve. Zároveň také uzavírání manželství má jistou formu a proces, který není soukromou záležitostí partnerů, ale veřejně – církevní záležitostí. Způsob procesu vstupu do manželství je byl ukotveno v Tametsi tridentském koncilu. Zde nalézáme informaci o smysluplném vstupování do manželství za přítomnosti církevní obce. Důležitá je přítomnost dvou svědků a samozřejmě knězem. Církev nás také naplňuje svátostným znamením a smířením lidstva, které je uplatňováno také v manželství, plní zde tedy i funkci eschatologickou.

V této souvislosti si dovoluji pár poznámek k současné problematické situaci ohledně přístupu k manželství a snižování jeho počtu. Zcela jasně nevyřešíme tuto situaci, nicméně je nutné, aby i křesťanská komunita kladla otázku, jak manželství dnešní společnosti více přiblížit a to z pohledu víry. V tomto ohledu totiž existuje několik problémů. Především se setkáváme s pokřtěnými nepraktikujícími katolíky, kteří v církevním sňatku nevidí žádný smysl. Musíme také připustit, že Ježíš nabízí Boží milost člověku v každé situaci. Hovoříme zde především o situaci uzavření druhého sňatku a odpovědnosti Boha a projevení jeho lítosti nad vinou skončení prvního manželství. Tyto problematické faktory snad můžeme vyřešit prostřednictvím vztahu víry a svátosti. Katolická nauka nezná žádnou svátost, která by působila automaticky bez víry.

⁶⁹ MIRAS, J., BAÑARES, J. I.: *Manželství a rodina*. 2014. Axis – spolek pro dobrou literaturu. 2014. ISBN 978-80-903864-9-5. s. 82.

Křesťanská láska manželská se zakládá především na vzájemné úctě a také na zodpovědném přístupu k povinnostem partnerů. Jelikož jak uvádí Kasper „*tam, kde je Bůh plně Bohem, může být člověk plně člověkem*“⁷⁰

6.1. Teologie manželství

Manželství vzniká posvátnou manželskou smlouvou a tedy neodvolatelným oboustranným souhlasem. Manželská věrnost a nerozlučnost svazku je výsledkem výlučné jednoty muže a ženy a jejich dětí. Apoštol Pavel vnímá manželství jako spojení Krista a církve, dále je zdůrazněn aspekt vzájemného se odevzdání. Oboustranné předání souhlasu je základním okamžikem akceptování této svátosti. Toto dlouhá léta probíhalo mimo liturgii. Jak bylo popsáno ve druhé kapitole věnované historii manželství a samotnému rituálu, zpočátku si ženich a nevěsta tento slib říkali v rodinném prostředí, později před kostelem a dnes před oltářem, přímo v kostele. Druhý vatikánský koncil se již skládá se slavnostního požehnání novomanželů, až do Třidentského koncilu následoval rituál složený ze slavnostního požehnání novomanželů. Druhý vatikánský koncil, zároveň tak i požehnání, do širšího liturgického kontextu. Liturgie je jen služba člověku, který žije a vstupuje do manželství. Liturgie poukazuje na význam svátostného gesta manželského slibu a zjevuje Boží plán spásy, ukazuje Kristovu lásku k církvi jako obraz vzájemné manželské lásky. Boží slovo bylo čteno a je tak pramenem požehnání.

Začátek manželského života by měl začít právě liturgicky slaveným svatebním obřadem, který by pro snoubence měl být vrcholem a zároveň pramenem. Je vhodné, aby kněz snoubence znal a naopak ti byli seznámeni s rituálem. Svatba je společným slavením celé farnosti a tak by se i ostatní věřící měli za novomanžele modlit a projevovat jim bratrskou lásku. Nejvhodnějším dnem pro uzavření manželství je dle Kristova tajemství, neděle.

Je třeba si uvědomit, že to není liturgie, která „dělá“ manželství, ona je jen ve službě člověku, který žije či vstupuje do manželství⁷¹:

- a) ukazuje význam svátostného gesta – manželského slibu, snoubenci jsou udělovatelé této svátosti,

⁷⁰ KASPER, W. *Teologie křesťanského manželství*. 1997. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury. ISBN 80-85959-28-3. s. 38.

⁷¹ Svátost manželství. Dostupné z: www.farnost.podolak.cz/down/Manzelstvi.doc

- b) liturgie zjevuje Boží plán spásy, ukazuje Kristovu lásku k církvi jako obraz vzájemné manželské lásky, Boží slovo jež bylo čteno se stává pramenem požehnání; na počátku Bůh požehnal prvnímu páru.

6.1.1. Svátost manželství

Na úvod této podkapitoly se zmíním o tom, co to vlastně slovní spojení svátost manželská znamená. Již v úvodu jsem se krátce zmínila o první knize Mojžíšově, která definuje svátost manželskou jako společenství lásky a vzájemné pomoci muže a ženy. Pojem svátost pochází z latinského slova *sacrare*, vyjadřující zpečetění, posilnění, zasvěcení. Veškeré církve chápou manželství jako svátost. Manželství tak úzce souvisí s Bohem a má ze své podstaty náboženskou dimenzi, která dostala nový obsah, a to s příchodem Božího Syna. Muž a žena, kteří si řekli své ano, není jen znamením Boží lásky, ale také zpřítomněním a vlastně také zjevením lásky Ježíše Krista, který neváhal obětovat svůj vlastní život.

Svátostí není jen samotná svatba, ale manželství, tedy jednota dvou osob, která vznikla manželských souhlasem. Svátostným znamením je manželství samo, jednota muže a ženy od chvíle, kdy vzniká manželským souhlasem. Kristův vztah s církvi právě určuje vzájemná sounáležitost manželů, která má jádro v manželském poutu, které je ve své podstatě nerozlučitelné a zaměřené na dobro manželů a plazení a východu dětí. Milost svátosti tak přesahuje samotný moment vzniku manželského vztahu a doprovází tak manžele po celý jejich život.

6.1.2. Nerozlučnost manželství

Jednota a nerozlučnost jsou podstatnými znaky manželství, a zvláště v křesťanském pojetí mají pevný základ a to především z důvodu jeho svátosti. Tato podkapitola se věnuje nerozlučnosti manželství, nicméně se krátce zmíním o jednotě v pojetí manželství. Hraje to velmi důležitou úlohu, neboť muž si bere vždy jen jednu ženu, což nemusí vždy znamenat samozřejmost. Některá náboženství podporují i polygamií, čímž popírají pravou podstatu manželství. Bůh od začátku pojímal manželství jako nerozlučné. Nerozlučné je každé pravé manželství, ne pouze manželství křesťanské. Zákaz rozvodu a nového manželství byl jasný od počátku katolické církve. Manželství uzavřené mezi dvěma pokřtěnými nemůže být

rozloučeno žádnou lidskou silou a to ani mocí, která je svěřena římskému papeži⁷². Manželská věrnost je odrazem Boží věrnosti. Manželství je nerozlučitelné, tak jako je nerozlučitelné spojení mezi Pánem a církví⁷³ a samotnou nerozlučitelností rozumíme existenci manželství od jeho uzavření až do smrti jednoho z manželů.

Velmi ožehavým tématem současnosti je právě otázka nerozlučitelnosti manželství. Nerozlučitelnost může být vnější a vnitřní. Vnitřní nerozlučitelností rozumíme, že manželství nelze rozloučit žádnou dohodou mezi manželi ani kýmkoli jiným. Vnější nerozlučitelnost představuje normy práva či rozhodnutí nějaké církevní autority. Důvody k rozvodu a tím ukončení manželství jsou dnes posuzovány velmi benevolentně. Není ani výjimka opakovaná manželství. V tomto případě ovšem zdůrazňuji jistá hlediska, která nám napomáhají a zdůrazňují potřebu křesťanská manželství udržet.

- Věrnost Ježíšovu slovu, které nesmí být zpochybnováno
- Psychologický pohled na manželství, kdy by narušená manželství měla dostat nějakou pomoc
- Vyjádřit se k problému opakovaných manželství.

Každý, kdo se dopustí chyby, dává Bůh možnost spásy. Základní výpovědí Písma je jednota a nezrušitelnost manželství a manželská věrnost je odrazem Boží věrnosti. Toto pojetí nalezneme i v Dt 24,1-4 o vystavení výlukového listu. Je chybné se domnívat, že tento výlukový list obsahuje povolení k ukončení manželství, tedy k rozvodu, jelikož jeho hlavní význam je především v zákazu vstupu do nového manželství již rozvedeného. Jak uvádí Kaspar „ *Neboť právě Bůh skrze Ježíše zavazuje muže a ženu a tvoří tím svazek, kterým člověk nemůže disponovat. Vzhledem k tomu, že manželský svazek je svátostným zpřítomněním božího svazku Ježíše Krista, není porušení manželské věrnosti pro křesťany primárně sexuální prohřeškem, nýbrž prohřeškem proti bytí v Kristu*“⁷⁴. Manželství je svátostné spojení muže a ženy, vytváří se společenství manželů založené na lásce, vzájemné úctě a víře. Zmíním zde, že manželství je krevní smlouva, jelikož je prolita krví Ježíše Krista a je vážným souhlasem mezi mužem a ženou, jejich chování je vždy vzájemně nesobecké.

⁷²Kritika návrhů pro pastoraci rozvedených a znovu sezdaných. Dostupné z: <http://euportal.parlamentnilisty.cz/ShowArticleMobile.aspx?id=12427>

⁷³ ALLMEN, Jean-Jacques von. *Biblický slovník*. 1. vyd. 1987. Praha: Kalich. ISBN 80-7017-180-4. S. 140.

⁷⁴ KASPER, W. *Teologie křesťanského manželství*. 1997. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury. ISBN 80-85959-28-3. s. 42.

Zamyslet se také můžeme nad otázkou, proč vlastně je rozvod tak špatný a jaký je vlastně smysl manželství? Rozvod je špatný, jedna proto, že lidskou důstojnost, kterou je možné získat skrze jiného partnera. Dále také dochází ke zpochybňování smyslu a významu citu a samotné lásky. Pokud dochází k oné degradaci, pak je velice snadné změnit životní směr, dostat se na scestí a především přestat věřit v to, co je důležité. Nerozlučitelnost manželství se týká jak pokřtěných, tak i manželů nepokřtěných. Rozdíl spatřujeme především v tom, že manželství uzavřené mezi dvě křesťany je považováno za svátostné a nerozlučitelné a to právě kvůli smlouvě uzavřené mezi Církví a Kristem.

Proč je manželství důležité a jaký je vlastně jeho smysl? „*Manželský svazek, kterým muž a žena mezi sebou vytvářejí nejvnitřnější společenství celého života, zaměřené svou přirozenou povahou na prospěch manželů a na plození a výchovu dětí*“⁷⁵. Manželé si mají navzájem pomáhat k dosažení svátosti a mají si prokazovat vzájemnou lásku a úctu.

6.2. Rodina jako domácí církev – eklesiologie

Eklesiologií rozumíme odvětví teologické vědy zabývající se církví. Má směrodatný vliv na katolické kanonické právo i církevní právo jiných církví. Výraz domácí církev pochází z pavlovských listů. Rodina je svatyně života a je to živá buňka církve. Rodina vzniká v okamžiku, kdy přijdou na svět děti, jelikož rodiče a děti tvoří společenství rodiny. Rodina jako taková je mnohem starší než samotný stát nebo církev. Její smysl lze mimo jiné sledovat také v poskytování bezpečí všem členům, proto by měl mít právo na ochranu ze strany státu a církve. Bůh je zvláštním způsobem přítomen tam, kde manželé naplňují svěřený dar lásky a podílejí se tak na vzniku nového života a také na jeho výchově. Je proto zcela nepochybně důležité i žehnání rodin, které má svůj duchovní význam. Eklesiologie znamená nauku o církvi. Manželství se řídí přirozenými a civilními zákony. Každá křesťanská rodina je základní buňkou církve, tedy domácí církví. Pokud jsou muž a žena křesťané musí být pro uzavření manželství kostel. Pokud tomu tak není, znamená to nechtít lásku Kristovu a jeho zapření.

Pokud manželé žijí ve vzájemné lásce a úctě k sobě samotným a k Bohu, pak přinášejí požehnání. To neznamená, že se jedná o protiklad Duchovnosti. Spíše požehnání není vázané na přijímání svátosti, ale na zachování Božího slova.

⁷⁵ Kodex kanonického práva. Dostupné z: http://pmr.op.cz/upload/varia/KODEX_KANONICKEHO_PRAVA_1983.pdf
1055 § 1

Rodina jako domácí církev je tou nejzákladnější nositelkou evangelia, představuje rodinu, kde rodiče hlásají svým dětem víru a tím jim zároveň pomáhají se připravit na jejich životní cestu a povolání. Jsou si tedy zároveň sobě i svým dětem svědky Kristovy lásky a víry. Manželství jako „církev malém“ se má stávat stále více místem křesťanského svědectví a především příkladem křesťanského života, jeho pohostinnosti a otevřenosti. Úkolem se tak stává vytvořit onu již zmíněnou buňku církve.

6.3. Rodina jako místo katecheze a pastore

Katecheze je nauka věřících a jedná se o přípravu věřících v církvi a to jak dětí, tak i dospělých, k přijetí jednotlivých svátostí i jejich další pokračující formace v církevních shromážděných. Přestavuje tedy „*průpravu k životu podle učení Svaté matky církve*“⁷⁶. Základním aspektem křesťanské výchovy dětí je výchova k víře skrze katechezi, jejímž prvním místem je právě rodina. Pokud se zmíníme o tzv. pastorační péči či samotné pastore máme na mysli sociální službu poskytovanou skrze křesťanské poselství. Pastorační péči poskytují členové církvi či jiných společenství věřících. Příprava na manželství je součástí pastore rodin každé diecéze a především každého farního společenství. Každý farář a také diecézní biskup přebírá tuto odpovědnost podporou různých forem pastore manželů a rodin, včetně spolupráce s formovanými laiky. Co se týče II. vatikánského koncilu nové pojetí liturgie se v rámci dané konstituce mění v tom smyslu, že potřebuje pochopení ze strany věřících a tedy i následnou katechezi, která se ale neomezuje jen na laiky, ale také na kněžskou a seminární formaci. Co se týče samotné výchovy k víře v křesťanské rodiny, tak je vždy počítáno s pomocí církve a to především farnosti jako eucharistického společenství a srdce liturgického života, výsadního místa katecheze dětí i rodičů a jiných forem církevních společenství, které jsou povolány k co nejužší spolupráci na tom základním úkolu, který je nerozlučně výchova a předávání víry⁷⁷.

Základem pro úspěšnou pastore rodin, je ale také vhodná a včasná příprava mladých lidí na manželství a tím i podpora předmanželského a manželského pastoračního poradenství Jak udává Průcha v andragogickém slovníku: „Pastoraci rozumíme činnost církvi a náboženských společenství zaměřená na edukační působení na mládež a dospělé. Je realizována například v rámci školní pastore i v aktivech pořádaných církvemi v mimoškolní oblasti“⁷⁸.

⁷⁶ JEDLIČKA, R.: *Teorie výchovy – tradice, současnost, perspektivy*. 2014. Praha: Nakladatelství Karolinum. s. 105.

⁷⁷ MIRAS, J., BAÑARES, J. I.: *Manželství a rodina*. 2014. Axis – spolek pro dobrou literaturu. 2014. ISBN 978-80-903864-9-5. s. 156.

⁷⁸ PRŮCHA, J., VETEŠKA, J.: *Andragogický slovník. Praha. 2014 s. 206.*

V diecézích by měla být otázce pastorační rodin a přípravy na manželství věnována značná pozornost.

Povoláním lze křesťanské manželství nazvat, a co se týče rozvoje tohoto povolání, pak je to především pastorační úkol působení církve. Ohledně tohoto povolání je důležité zmínit, že základem je odpouštění a stálé navracení se k pravdivosti přijímáním Boží pravdy. Jak uvádí Miras (2014): „*povolání ke svátosti je všeobecné – to znamená, že se vztahuje na všechny lidi – avšak zároveň je pro každého osobním povoláním a křesťanské povolání je svou povahou také povolání k apoštolátu*“⁷⁹. Rodinná pastorační má své místo především ve farnostech, ale je lépe ji uskutečnit na úrovni diecéze. I zde zdůrazním důležitost druhého vatikánského koncilu, jelikož i v tomto ohledu měl výrazný vliv a jeho reformy se dotkly také oblasti výchovy a byl tématu vzdělávání věnován celý samostatný dokument tzv. deklarace o křesťanské výchově, je důkazem, že téma výchovy se posunulo na důležitá přední místa v zájmu.

Bohužel v současné době, jak říká Kasper: „*manželství ztratilo téměř všechny společenské opory*“⁸⁰, je nutné vštěpovat pravdy evangelia a pozitivní náhled na manželství v křesťanských rodinách. Jen tak může vyrůstat a prohlubovat se další křesťanská kultura. Pouze osobní svědectví může znamenat pro křesťanské manžele ono specifické laické apoštolské poslání. V současné době je situace ohledně manželství velmi závažná. Jsou tak studovány problémy rodinné pastorační, je vymezována rodinná pastorační a patří sem také přesnější určení významu rodiny v kontextu současné kultury, popis základních změn v životech a definice křesťanského povolání k manželství. Základy rodinné pastorační mohou navazovat určité kroky pastorační rodiny, a to včetně přípravy na svátost manželskou.

⁷⁹ MIRAS, J., BAÑARES, J. I.: *Manželství a rodina*. 2014. Axis – spolek pro dobrou literaturu. 2014. ISBN 978-80-903864-9-5. s. 134.

⁸⁰ KASPER, W. *Teologie křesťanského manželství*. 1997. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury. ISBN 80-85959-28-3. s. 53.

7. Závěr

Příprava na manželství a tím pádem na manželský a rodinný život má velký význam pro blaho církve a samotné manžele. Rozhodnutí jedinců vstoupit do manželství musí být připravené a nesmí se jednat o unáhlené jednání. Dnes se setkáváme s citelným úpadkem rodiny a ztrátou přirozeného vztahu manželského. Ti, kteří se rozhodli vstoupit do svazku manželského, je příprava na sňatek velmi vítaná. V této práci jsem se věnovala přípravě na svátost manželskou a chtěla bych na závěr dodat, že přípravou je také rozuměně náročný výchovný proces k manželskému životu, který bere v úvahu také lidské hodnoty předávání zkušeností dalším. Pokud se zamyslíme nad současnou psychosociální situací, tak tato příprava je více než naléhavá. Tato samotná příprava znamená především také výchovu k úctě a ochraně života. Přípravou je myšlena také prostřednictvím domácí církve, která také zabezpečuje edukaci přímo v rodinách. Církev by měla podporovat také domácí církve a vštěpovat dětem lásku k Bohu.

Povolání k manželství je jako každé jiné povolání milostí, morálním závazkem, darem a úkolem. Svatební liturgie a svatební obřady jsou krásné obřady, které oslavují lásku dvou lidí a také lásky boží.

Cílem této bakalářské práce bylo zviditelnění manželství a popsat vstup do manželství prostřednictvím církve. Nahlédli jsme také do historie liturgie manželství a svatebním rituálům. Velký přínos lze sledovat ve druhém vatikánském koncilu, který přinesl podstatné změny v konání svatebního obřadu a přizpůsobil ho tak celkově potřebám a požadavkům současného moderního světa. Křesťanské manželství znamená věrnost a lásku na celý život předávanou také dalším generacím.

Svátost manželská je především jednota Krista a církve. Představuje velkou lásku mezi manželi, takovou jakou Kristus miloval církve. Vstup do manželství by neměl být unáhleným krokem, naopak by měl následovat po důkladném zvážení a rozhodnutí, kterému by měla být nápomocna také předsvatební příprava.

8. Bibliografie

Liturgické knihy

Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona. Ekumenická rada církví v ČSSR. 1988. Praha: Ústřední církevní nakladatelství.

Bible. Ekumenický překlad. Praha: Česká biblická společnost, 1995. ISBN 80-85810-08-5.

Český Benedikcionál. 1994. Olomouc: Matice cyrilometodějská.

Dokumenty magisteria

Dokumenty II. vatikánského koncilu, 1995. Praha.

Svatební Obřady. 1971. Praha 1

Příprava na svátost manželství. Sekretariát České biskupské konference. 2001. Praha.

Směrnice ČBK pro přípravu na svátost manželství v ČR. 2010. Praha: Česká biskupská konference.

Knižní zdroje

ADAM, A.: *Liturgika - křesťanská bohoslužba a její vývoj*. 2008. Praha: Vyšehrad. ISBN 80-7021-420-1. s. 291.

ALLMEN, Jean-Jacques von. *Biblický slovník*. 1. vyd. 1987. Praha: Kalich. ISBN 80-7017-180-4. S. 360.

BUGEL, W. A kol.: *Obřady manželství v různých liturgických tradicích*. 2013. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 978-80-244-3822-1. s. 118.

FRYDRYCHOVÁ, M.: *Křesťanská rodinná výchova - příprava na manželství*. 1992. Brno: Nová naděje.

GRÜN, Anselm.: *Svátost manželství. Karmelitánské nakladatelství*. 2010. Kostelní Vydří. s. 10.

HANUŠ, J.: *Ekumenické církevní dějepisectví: dějiny, analýzy, perspektivy*. 2003. Praha: CDK. s. 211.

HERMANN, O. H.: *Druhý vatikánský koncil: Příprava, průběh, odkaz*. 1996. Praha: Vyšehrad. ISBN 978-80-7429-398-6.

JEDLIČKA, R.: *Teorie výchovy – tradice, současnost, perspektivy*. 2014. Praha: Nakladatelství Karolinum. s. 105

KASPER, W. *Teologie křesťanského manželství*. 1997. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury. ISBN 80-85959-28-3.

KUNETKA, F.: Matrimoniální obřady římské liturgie v proměnách a konstantách dějinného vývoje,“ in: W. Bugel a kol., *Obřady manželství v různých liturgických tradicích*. 2013. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. s. 75-95.

MIRAS, J., BAÑARES, J. I.: *Manželství a rodina*. 2014. Axis – spolek pro dobrou literaturu. 2014. ISBN 978-80-903864-9-5. s. 168.

PRŮCHA, J., VETEŠKA, J.: *Andragogický slovník. 2. Aktualizované a rozšířené vydání*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-4748-4.

SCHÜTTE, H.: *Ekumenický katechismus. Víra všech křesťanů*. 1999. Praha: Vyšehrad. s. 192.

Internetové zdroje

Euchologie. Dostupné z: <http://www.iencyklopedie.cz/euchologie>

Svatá Tajina sňatku. Online text. Dostupné z WWW: <http://www.pravoslavi.cz/download/bohosluzby/svatba.pdf>

II. vatikánský koncil. Konstituce o posvátné liturgii Sacrosanctum Concilium. Článek 78. Online text. Dostupné z WWW: < http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vatii_const_19631204_sacrosanctum-concilium_cs.html>.

Kritika návrhů pro pastoraci rozvedených a znovu zadaných. Europortál. 10.8.2014. Dostupné z WWW < <http://euportal.parlamentnilisty.cz/ShowArticleMobile.aspx?id=12427>>.

Zasnoubení a příprava na manželství. Dostupné z: <http://teologietela.paulinky.cz/Zasnuby-Manzelstvi/Zasnoubeni-a-priprava-na-manzelstvi>.

Svatost manželské rodiny. Dostupné z: <http://www.manzelstvi.cz/2-vatikansky-koncil/Svatost-manzelske-rodiny-GS-48.html>.

Svatost manželství. Dostupné z: www.farnost.podolak.cz/down/Manzelstvi.doc

Kodex kanonického práva. Dostupné z: http://pmr.op.cz/upload/varia/KODEX_KANONICKEHO_PRAVA_1983.pdf

Seznam zkratk

SC Sacramentum concilium

ČBK Česká biskupská konference

OM Ordo matrimonii

9. Přílohy

Fotodokumentace svatebního obřadu

Obrázek 1 Příchod

Zdroj: <http://blog.konarik.info/svatebni-fotografie/srpnova-svatba-sarky-a-iva-v-brne/>

Obrázek 2 Příchod

Zdroj: <http://www.marson.cz/svatebni-den-ivy-andreje/>

Obrázek 3 Manželský slib

Zdroj: famostzebrak.cz

Obrázek 4 Manželský slib

Zdroj: <http://www.manzelstvi.cz/svatba/svatebni-obrady/manzelsky-slib.html>

Obrázek 5

Zdroj: <http://www.dreamagency.cz/svatba-v-kostele.php>

Obrázek 6 Kněz pokládá štólu na ruce snoubenců

Zdroj: Svatební obřady/Manželství.cz

Obrázek 7 Kněz pokládá štólu na ruce snoubenců

Zdroj: <http://blog.konarik.info/svatebni-fotografie/zimni-svatba-ivony-a-ryana-v-kostele-sv-mikulase/>

Obrázek 8

Zdroj: farnost-orlova.cz

Obrázek 9

Zdroj: postoloprty.farnost.cz

Obrázek 10 Novomanželský slib

Zdroj: <http://www.marson.cz/svatebni-den-egy-andreje/>

Obrázek 11 Požehnání

http://www.tabita.cz/svatba/v_kostele_sv_martina

Obrázek 12 Předání prstenů a novomanželský polibek

Zdroj: <http://www.marson.cz/svatebni-den-egy-andreje/>

Obrázek 13 Víno a hostie

http://www.tabita.cz/svatba/v_kostele_sv_martina

Obrázek 14 Hostie

<http://www.radekpelak.com/blog/svatba-na-zofine>

Anotace

Příjmení a jméno autora: Fialová Sabina

Název práce: Příprava na svátost manželství

Vedoucí práce: P. Ing. Pavel Kopeček, Th. D.

Počet stran: 61

Klíčová slova:

Liturgie, manželství, svatební obřady, svátost manželská, Česká biskupská konference, Sacramentum konsilium, pastore, katecheze, eklesiologie, křesťanské manželství, nerozlučnost manželství, svatební rituály, druhý vatikánský koncil, požehnání, Ordo matrimonii

Bakalářská práce „*Příprava na svátost manželství*“ pojednává o přípravě snoubenců na vstup do manželství a také popisuje proces jednotlivých kroků těchto příprav, jelikož mají relevantní vliv na hloubku vztahu a trvání manželství. Veškeré jsou závislé na historickém vývoji svatebního rituálu z pohledu církve, kterému je věnována značná pozornost především v počátečních kapitolách. Druhý vatikánský koncil zareagoval na potřeby současné doby a vnímání církve a to také z pohledu uzavírání manželství. Proto je tomuto tématu a změnám také věnována značná pozornost. Příprava na manželství zahrnuje jednotlivé kroky, které jsou detailněji popsány a to jak přípravu před vstupem do manželství tak i zároveň celý svatební proces.

Annotation

Surname and name: Fialová Sabina

Title of work: The preparatoin for the sacrament of Matrimony.

Thesis leader: P. Ing. Pavel Kopeček, Th. D.

Number of pages: 61

Key words:

Liturgy, marriage, wedding ceremonies, the sacrament of Matrimony, the Czech episcopalconference, Sacramentum konsilium, pastoral, catechistic, ecclesiology, Cristian marriage, indissolubility of marriage, wedding rituals, the second Vatican council, benediction, Ordo matrimonii

The bachelor thesis “The preparation for the sacrament of Matrimony” deals with the preparations of engaged couple for their marriage, it describes the process of individual steps of these preparations as they are crucial for the depth and duration of the marriage. They all are dependent on the historical development of wedding ritual from the point of the Church, the attention is paid to this ritual in initial parts of this thesis. The second Vatican council has responded to the nowadays needs and the Church’s perceptions of marriage. Great attention is paid to this theme as well as to the changes. The marriage preparations are made of individual steps, these are described in details, the preparations themselves as well as the whole wedding ceremony.